[illegible] Administrațiunea Tipografia:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Volger (Otto Maas), Henric Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulŭ inserțiunilorŭ: o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 43)

„Gazeta“ ese în fiă-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe sése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe sése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe sése lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe sése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 238—Anulŭ LIV. Brașovŭ, Sâmbătă, Duminecă, 27 Octomvre (8 Noemvre). 1891.

Din causa Sf. sĕrbătorĭ de mâne, diarulŭ nu va apăré până Lunĭ séra.

Despotismŭ la culme.

Brașovŭ, 25 Octomvre st. v.

Pe timpulŭ petrecerei nóstre la esposiția din Praga, amŭ avutŭ norocirea de a visita și centrulŭ junimei academice boeme, societatea literară-retorică „Slavia“, unde amŭ fostŭ primițĭ cu multă căldură și însuflețire.

Cu acéstă ocasiune președintele societății, espunêndŭ fasele principale, prin carĭ a trecutŭ „Slavia“ dela înființarea ei, ne arătă câtŭ de multŭ au avutŭ și au sĕ sufere studenții cehĭ din pricina riguróselorŭ mĕsurĭ ale locotenințeĭ din Praga, care într'unŭ timpŭ secvestrase și averea societății, precum și din causa necontenitelorŭ șicane, la carĭ suntŭ espușĭ.

„Este fórte tristŭ și regretabilŭ“ — le-am disŭ tinerilorŭ cehĭ — „că cu totŭ pretinsulŭ liberalismŭ și constituționalismŭ stările publice la D-vóstră în Austria încă nu s'au emancipatŭ de sub apucăturile și relele obiceiurĭ ale statului de odinióră polițienescŭ și că din causa acésta nația d-vóstră, a căreia lealitate și iubire de patriă este înscrisă cu litere neșterse în istoria Boemiei și a împĕrăției, trebue sĕ sufere atâtea persecuțiunĭ și șicane din partea guvernului. Dér cu durere adâncă trebue sĕ vĕ spunŭ, că ceea ce se petrece la d-vóstră este flóre în părăriă pe lângă ceea ce suntemŭ condamnațĭ a suferi noi, în partea de dincolo a monarchiei dela guvernulŭ ungurescŭ“.

„D-vóstre — amŭ adausŭ — vi s'au pusŭ piedecĭ și vi se facŭ șicane, dér totușĭ societatea „Slavia“ esistă și putețĭ lucra mai departe pentru ajungerea scopurilorŭ culturale și naționale, ce le urmărițĭ. Nu totŭ așa însĕ este la noi în Transilvania. Aicĭ tinerii românĭ dela universitatea maghiară din Clușiu aveau o societate de lectură română. Acésta a fostŭ disolvată în urma unorŭ agitațiunĭ dușmănóse contra limbei, culturei și a națiunei române, pe carĭ a le caracterisa după cum merită, nu mĕ iértă bunulŭ sĕmțŭ. Studenții noștri românĭ în urma acésta au vrutŭ sĕ-șĭ înființeze o nouă societate de lectură. Și credețĭ, că au putut'o face? Nu li s'a mai datŭ permisiune! Li s'a spusŭ din partea guvernului ungurescŭ, că suntŭ în Clușiu destule societățĭ și bibliotecĭ maghiare, sĕ se folosescă de aceste, căcĭ și așa ar fi prea puținĭ ca sĕ-șĭ pótă susținé ei înșișĭ o societate din taxele lorŭ ș. a. Astfelŭ peste 70 de tinerĭ românĭ dela acea universitate, într'o țéră unde aprópe patru din cincĭ părțĭ ale poporațiunei suntŭ Românĭ, nu potŭ avé adĭ nicĭ măcarŭ o simplă societate de lectură, unde sĕ-șĭ cultive sĕmțulŭ naționalŭ. D-vóstră avețĭ aicĭ în Praga o universitate paralelă cehică, la noi în Transilvania s'a înființatŭ însĕ o universitate curatŭ maghiară, care, precum vedețĭ, are speciala chiămare de a ne maghiarisa...“

De acésta convorbire mĭ-am adusŭ aminte, când, cu cea mai mare indignare sufletéscă, am cetitŭ valorosulŭ protestŭ, ce l'a publicatŭ nobila presidentă a reuniunei femeilorŭ române din Sătmarŭ în numĕrulŭ de Dumineca trecută alŭ „Gazetei Transilvaniei.“

Se luptă bravele femei române din Sătmarŭ de șése anĭ de dile pentru ca sĕ dobêndéscă dela guvernulŭ ungurescŭ aprobarea statutelorŭ Reuniunei lorŭ. Voiescŭ sĕ aibă și dênsele mijloculŭ de a puté lucra mai cu efectŭ pentru idealurile de cultură și de binefacere, ce le nutrescŭ în inima lorŭ. Dér tóte stăruințele lorŭ au rĕmasŭ zadarnice. Ministeriulŭ ungurescŭ de interne n'a aflatŭ nicĭ de astădată de cuviință de a întărĭ statutele lorŭ.

Decisiunea, prin care li s'au înapoiatŭ statutele, fără de clausula de aprobare, „acestŭ nou și miserabilŭ documentŭ de volnicià unguréscă“, — cum dice d-na presidentă în protestulŭ ei — se baséză pe motivele unei ordonanțe ministeriale mai vechĭ.

Dómna presidentă ne arată aceste motive resumându-le sensulŭ pe scurtŭ astfelŭ: „deórece în comitatulŭ Sătmarului se află deja reuniunĭ maghiare de femei, ministrulŭ ar dori ca și femeile române sĕ între în acele reuniunĭ, ca acolo sĕ lucreze pentru înflorirea culturei ungurescĭ și pentru propria desnaționalisare.“

Nu sĕmĕnă aceste motive ca ou cu ou cu cele produse la 1889 în contra aprobării statutelorŭ societății de studenți „Minerva“, ce voiau s'o înființeze tinerĭ românĭ din Clușiu, în loculŭ societății de lectură disolvate „Iulia“?

Dér meseriașilorŭ românĭ din Alba-Iulia, carĭ au voitŭ sĕ'șĭ înființeze o societate de ajutorare reciprocă nu li s'a rĕspunsŭ totŭ astfelŭ? Și nu totŭ din acele motive s'a denegatŭ aprobarea statutelorŭ societății de lectură române din Făgetŭ ș. a.?

Este unŭ sistemŭ, după care procede, din ce în ce mai cutezătorŭ, volnicia unguréscă.

Comitatulŭ Sătmarŭ numĕră vre-o trei sute de mii de locuitorĭ. Românii facŭ mai multŭ ca a treia parte, suntŭ dér în minoritate. Destulŭ, pentru ca sfatulŭ celŭ mare șovinisticŭ maghiarŭ sĕ pronunțe încă de pe acuma sentința de nimicire a naționalității române din comitatulŭ Sătmarului, care se cuprinde în hotărîrea: de-a împiedeca cu orĭce prețŭ desvoltarea națională a Românilorŭ sătmărenĭ.

Lege de întrunirĭ încă nu esistă la noi și guvernului ungurescŭ îĭ vine la socotélă acésta, pentru că are mână liberă fața cu naționalitățile. Acolo unde-i convine, până una alta, aprobă statutele nouĕlorŭ reuniunĭ, unde însĕ i-se pare că elementulŭ maghiarŭ la începutŭ sĕ devină preponderantŭ, este neîmpăcatŭ fața cu minoritățile române.

Și pe când liberalismulŭ și constituționalismulŭ ungurescŭ nu se sfiesce a rivalisa astfeliu cu regimele cele mai despotice, luându mĕsurĭ atâtŭ de violente, nedrepte și tiranice fața cu junimea nóstră românéscă și acum și fața cu femeile române, elŭ, rădimatŭ pe legea cea nouă a Kișdedovurilorŭ, face totodată încercările cele mai desperate de-a desnaționalisa copii noștri dela 3—6 anĭ.

Ce mai rĕmâne dér neatacatŭ de acéstă fiéră răpitóre a maghiarisărĭi îmbrăcată în pielea de mielŭ a constituționalismului?

Bărbații în vêrstă ai națiunei nóstre suntŭ declarațĭ de cătră despoții noștri dela putere de dușmanĭ ai statului și suntŭ ținuțĭ în frêu cu legĭ și mĕsurĭ deosebite, cu-o deosebită lege electorală, cu o deosebită lege de pressă (patenta împĕrătéscă absolutistă dela 1852, care e și adĭ în vigóre pentru Ardélŭ), cu ordonanțe volnice ministeriale și cu acte de putere discrețiónară fișpănéscă, c'unŭ cuvêntŭ, cu-o administrațiă de statŭ, care nu vrea sĕ scie decâtŭ de interesele specifice ale celorŭ ce

---

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS“.

Pavelŭ Cătana.

Trad. din limba cehă.

(Urmare.)

Bunica sĕraca, înfiorată, trăgea de mânecă pe nepotulŭ sĕu, ca sĕ-șĭ iuțéscă pașii și sĕ scape odată de potcă; déră în chipulŭ acesta numai dete pricină și mai mare de rîsŭ și de bătae de jocŭ.

In sfîrșitŭ judele satului puse capĕtŭ chefului. La porunca lui toțĭ șcóseră pungile și plătiră crâșmarului ce erau datorĭ, ișĭ mai stropiră măséua cu câte unŭ păhăruțŭ ș'apoi o luară la drumŭ cu grămada, sbierândŭ și chiuindŭ de te-ar fi asurditŭ, chiar în pivniță sĕ fi fostŭ ascunsŭ. Lumea eșise în uliță și se uita după ei cu îngrijire. Multe dintre rudenii erau cu lacrimile în ochĭ și cu sufletulŭ plinŭ de jale, nesciindŭ, ce se va întêmpla cu tinerii, carĭ acum treceau înainte veselĭ și nepăsătorĭ, de ți-ar fi părutŭ că se ducŭ la petrecerĭ, éră nu la nevoi și la nĕcazurĭ.

O maică făcea cu mâna semne duióse de despărțire; o soră striga cu glasŭ înecatŭ unŭ nume multŭ iubitŭ; fiulŭ și fratele răcneau „rĕmasŭ bunŭ“, de te mirĭ cum nu se temeau, că li-s'orŭ rupe baerile inimii și-șĭ luau din capŭ căciula împodobită cu tufe întregĭ și o aruncau în slava cerului.

Feciorulŭ lui Novacŭ s'ar fi silitŭ din tótă inima sĕ calce câtŭ mai bărbătesce; dér ce sĕ-i facĭ nĕcazului! Unde era în stare biata babă sĕ se țină de elŭ? — Bĕtrâna trebuia sĕ se mai opréscă din când în când ca sĕ mai rĕsufle, și în chipulŭ acesta nicĭ nu eșiseră bine din satŭ, când étă! și flăcăii, de carĭ voiau sĕ se feréscă.

Până ce-lŭ căzniră numai pe elŭ, Pavelŭ alŭ nostru nu se prea supĕrà, ci luà tótă istoria numai de șagă. Când însĕ unŭ nerușinatŭ se apropià de bunica, voindŭ sĕ o cuprindă în brațe, și când începù a-șĭ bate jocŭ de dênsa, dicêndu-i porumbița bădicăi și alte vorbe necuviincióse, care făceau pe ceilalțĭ sĕ se omóre de rîsŭ, unde nu mi ți-se repedi nepoțelulŭ colea cătrănitŭ, unde nu mi-lŭ apucà de céfă pe celŭ cu pricina, unde-i scuturà cojoculŭ de vre-o câte-va orĭ, unde-lŭ ridicà de vre-o trei, patru palme dela pămêntŭ și zupŭ cu elŭ în șanțulŭ de lângă drumŭ, de ți-s'ar fi părutŭ, că totŭ acolo a fostŭ de când lumea.

Bĕtrâna-șĭ frângea mânile de desnădăjduire; Novacŭ se încerca sĕ-o liniștéscă. Așŭ — de unde!

Ca ursulŭ din pădure când e zădăritŭ, așa mi-i fulgera voinicuŭ nostru pe toțĭ cu privirile, fiindŭ gata a face prafŭ și pulvere pe orĭ care ar fi cutezatŭ sĕ se mai apropie de ai sĕi.

N'avù de lucru unulŭ mai într'o dógă și sărì ca unŭ cocoșŭ spulberatŭ înaintea lui, strigândŭ, ca sĕ se róge de ertare pentru rușinea ce a făcut'o soțului lorŭ și sĕ le dea parale de cumpĕratŭ palincă, ca astfelŭ sĕ-șĭ derégă greșéla... Na palincă! — și până sĕ clipescĭ din ochĭ, haide și cu ăsta peste celŭ dintâĭ, de-i sărì căciula din capŭ de unŭ statŭ de omŭ dela pămêntŭ.

Avură norocŭ ceilalțĭ, că-i luà judele de dindĕrĕtŭ și le sparse bucluculŭ, căcĭ altfelŭ de bună sémă ar fi umplutŭ șanțulŭ cu toțĭ.

Erau cea mai mare parte nisce țingăi destrunchiațĭ; unŭ omŭ cu minte și cu grăunțe în glavă sciu că n'ar fi fostŭ în stare sĕ-șĭ strice cinstea și numele celŭ bunŭ prin asemenea blăstĕmății. Nu e nicĭ o mirare decĭ, că nicĭ unuia nu-i mai venì pofta sĕ se mai pună cu inimosulŭ flăcău, ci-șĭ căutară cu toții de drumŭ. Ba unii cu inima mai de epure îlŭ ocoliră pe departe, fiindu-le frică sĕ trécă pe lângă leulŭ îndârjitŭ.

Numai după o bucată bună de locŭ, când credură că la nevoiă vorŭ puté scăpa cu fuga, începură a striga din nou, înjurândŭ și amenințândŭ pe Pavelŭ, că va fi vai de pielea lui când n'orŭ mai fi oprițĭ sĕ pună mâna pe elŭ. Apoi se puseră pe urlatŭ:

Of! amarŭ, Dómne amarŭ,
Of! amară-i peste fire
Trista nóstră despărțire.

Of! amarŭ, Dómne amarŭ,
Când se despărțesce 'n silă
Voinicelulŭ de copilă.

Voinicelulŭ din cântecŭ însemna feciorulŭ lui Novacŭ, éră copila — bĕtrâna; din acéstă pricină hohoteau, de rĕsuna pămêntulŭ jurŭ împrejurŭ. Mai strigară ei ce mai strigară, până când se făcură nevĕduțĭ într'o cotitură de drumŭ.

Cu sufletulŭ amărîtŭ, bunica făcea din capŭ și din când în când ofta din greu:

„Trebue că ne-amŭ apropiatŭ de códa veacului, când tinerimea de astădĭ ișĭ bate jocŭ de-o bĕtrână ca mine... dér, códa veacului, dilele lui antihârțŭ!“

facŭ parte din elementulŭ domnitorŭ.

Rĕmânŭ bĕtrânii poporului nostru. Ale lorŭ suntŭ — cum ḑicea marele Demosthene — dorinţele. Ce sĕ dorĕscă ei însĕ pentru neamulŭ lorŭ atuncĭ, când necurmatele lovirĭ, ce falsulŭ liberalismŭ şi constituţionalismŭ ungurescŭ le dă ḑilnicŭ intereselorŭ lui de viéţă, au trebuitŭ sĕ le amărască şi sĕ le mâhnéscă sufletulŭ în gradulŭ celŭ mai mare; ce sĕ doréscă ei pentru neamulŭ lorŭ décă nu ca sĕ se realiseze ceea ce este şi dorinţa nóstră a tuturorŭ cu micŭ cu mare şi ceea ce a esprimatŭ în protestulŭ ei atâtŭ de elocuentŭ şi presidenta reuniunei femeilorŭ române din Sătmarŭ asigurândŭ, că lovirea ce s'a datŭ înfiinţărei acelei reuniunĭ *„n'a adusŭ nicĭ unŭ serviciu causei de maghiarisare* între noi, ci din contră *i-a săpatŭ unŭ stratŭ mai afundŭ pentru morméntulŭ sĕu ruşinosŭ.“*

Atuncĭ când şi femeile nóstre suntŭ gata sĕ între alăturĭ cu noi în luptă pentru marile şi sântele scopurĭ ale culturei neamului românescŭ, atuncĭ nu vomŭ şovăi nicĭ unŭ momentŭ, ci vomŭ ridica mănuşa, ce ni-o aruncă cu atâta îndrăsnélă şi perfidiă maghiarismulŭ violentŭ.

Dr. Aurel Mureşianu.

Dela comitetulŭ nostru centralŭ electoralŭ.

Budapesta 19/31 Octomvre 1891.

Onorată Redacţiune!

'Mĭ iau voiă a Vĕ împărtăşi următórele două comunicate, cu rugarea sĕ binevoiţĭ a le da locŭ în celŭ mai de-aprópe numĕrŭ alŭ fóiei D-Vóstre, primindŭ din parte-mĭ mulţămirea mea.

I.

Comitetulŭ centralŭ electoralŭ alŭ partidului naţionalŭ românŭ, în şedinţa sa ţinută la 24—25 ale curentei în Sibiiu, ocupându-se de unele faime şi manifestaţiunĭ, ce în timpulŭ mai din urmă eşiră la ivélă prin unele foi române şi străine, faime şi manifestaţiunĭ, carĭ atingŭ programa şi ţinuta nóstră politică-naţională, după clarificările date din partea presidiului, în bună înţelegere a găsitŭ cu cale, ca subsemnatulŭ preşedinte sĕ facŭ următórele

declaraţiunĭ:

1) Privitorŭ la *cestiunea memorandului*, decretatŭ prin conferinţele naţionale: eu tóte conclusele comitetului le-am pusŭ totdéuna precisŭ în aplicare, fără ca vre-odată sĕ mĕ fi încercatŭ a le zădărnici.

2) In ce privesce faimele colportate prin unele ḑiare, despre nisce tractărĭ ale mele séu ale nóstre cu guvernulŭ, séu cu vre-unŭ corifeu maghiarŭ, pentru împăciuirea Românilorŭ: nicĭ eu nicĭ comitetulŭ nostru, nicĭ acum nicĭ în trecutŭ, dela constituirea partidului nostru,—*n'amŭ întratŭ cu nicĭ unŭ partidŭ şi cu nicĭ unŭ corifeu séu factorŭ alŭ vre-unui partidŭ séu alŭ guvernului maghiarŭ în nicĭ unŭ felŭ de tractărĭ referitóre la împăciuirea Românilorŭ;* mie specialŭ nicĭ nu mi-s'a oferitŭ vre-o ocasiune pentru asemenea tractărĭ, şi eu nicĭ nu mĕ simtŭ îndreptăţitŭ la atarĭ, fără de autorisare specială.

3) In ce privesce aşa-ḑisulŭ şi prin unele foi întonatulŭ *dualismŭ maghiaro-românŭ:* eu ocasionalminte, ce e dreptŭ — în particularŭ am atinsŭ acéstă ideiă, ca una *istorică*, dér *nicĭ-odată n'am pus'o în discusiune publică, ca unŭ obiectŭ de actualitate*, ce nu este şi nicĭ nu póte sĕ fiă.

4) In fine în ce privesce scrisorile, ce dela ultima întrunire a comitetului le-am publicatŭ în „Telegr. Rom.“ şi „Luminătorulŭ“, prin carĭ scrisorĭ, respective unele directive din ele, s'a produsŭ — ḑice-se, óre-care resensŭ printre membri şi în publicŭ, esplicândŭ constatezŭ, că acelea în totalitatea lorŭ esprimă *numai ale mele vederĭ* şi nu au de basă vr'unŭ conclusŭ alŭ comitetului. Susţinerile mele în acele scrisorĭ, relative la serviţe din afară, le-am întemeiatŭ pe impresiunile ce le-am primitŭ ocasionalminte din acele discusiunĭ ale comitetului, prin carĭ se manifesta dorinţa generală, ca toţĭ factorii noştri, în specialŭ cei bisericescĭ, sĕ conlucre cu noi câtŭ se póte mai multŭ în bună înţelegere pentru înaintarea şi apĕrarea causei nóstre comune naţionale.

II.

In aceeaşi şedinţă dela 24—25 Oct. Comitetulŭ naţionalŭ luândŭ în pertractare ţinuta „Tribunei“, adecă *agitaţiunile acestei foi contra Comitetului şi a preşedintelui sĕu,* a constatatŭ şi enunţatŭ prin conclusŭ, că prin acéstă ţinută a sa, *„Tribuna“ a vătĕmatŭ solidaritatea şi disciplina partidului.*

Comitetulŭ decĭ *desaprobândŭ acéstă ţinută a* „Tribunei“, a dispusŭ a se notifica acestŭ conclusŭ Direcţiunei Institutului tipograficŭ din Sibiiu în scopulŭ, ca pe viitorŭ sĕ evite conflicte de asemenea natură; la din contră Comitetulŭ nu va mai considera „Tribuna“ de organŭ alŭ partidului naţionalŭ.

Vincenţiu Babeş,
preşedintele Comitetului.

CRONICA POLITICĂ.

— 25 Octomvre, (6 Nov(

— Ḑiarulŭ Cehilorŭ tinerĭ „Hlas Naroda“ agită în numĕrul din 3 Noemvre în contra viitórei **esposiţiunĭ maghiare din Budapesta.** Numita fóie ḑice, că din causa atitudinei ostile a Maghiarilorŭ faţă de esposiţia Cehilorŭ, nu se va afla nicĭ unŭ Cehŭ, care se sfătuiéscă pe semenii sĕi sĕ visiteze esposiţia. Ḑiarulŭ „Neues Pester Journal“ ḑice despre acésta: „Cu tótă ameninţarea acésta înfricoşată, totuşĭ vomŭ face esposiţia“.

— Pressa rusĕscă supune u ei viue discusiunĭ **visita regelui Carolŭ la Berlinŭ,** accentuândŭ importanţa posiţiunei României faţă de Rusia. Foile rusescĭ divergézǎ însĕ în judecata lorŭ asupra importanţei visitei regelui Carolŭ la Berlinŭ: „Novoie Vremia“ ḑice că visita acésta n'are nicĭ o importanţă politică, declarândŭ, că intrarea României în tripla alianţă este imposibilă. In Berlinŭ, ḑice numita fóiă, acum hotărîtŭ vorŭ înceta, de a mai demonstra în contra Rusiei, şi regele Carolŭ, care încă n'a prinsŭ adâncă rădăcină în ţéră, nu va cuteza sĕ „estradeze“ România triplei alianţe. Ḑiarulŭ „Novosti“ e de părere, că România totdéuna a simpatisatŭ cu Francia, aşa încâtŭ nicĭ odată nu se va învoi sĕ servéscă ca instrumentŭ alianţei triple. De aceea regele Carolŭ nu va atinge neutralitatea României, căcĭ în casulŭ acesta ar lucra în contra voinţei poporului românŭ. Ḑiarulŭ „Graşdanin“ din contră susţine, că alăturarea României la alianţa triplă e deja unŭ faptŭ împlinitŭ. România, ḑice numita fóie, va fi în momentulŭ decisivŭ pe partea alianţei triple. Regele Carolŭ a datŭ România pe mâna Germaniei, şi numai o detronare a dinastiei ar putea readuce pe România pe drumulŭ, care o va conduce pe calea bună stării sale — pe calea amiciţiei naturale cătră Rusia, care nicĭ odată n'a încetatŭ, sĕ stimeze fórte multŭ pe România şi sĕ urmăréscă cu viu interesŭ sórtea acesteia.

SCIRILE ḐILEI.

— 25 Octomvre (6 Nov.)

D-nei Leona Medanŭ, care a scrisŭ meritosulŭ protestŭ, publicatŭ în numĕrulŭ de Dumineca trecută alŭ ḑiarului nostru, i-au adresatŭ mai mulţĭ cetăţenĭ din Galaţĭ următórea telegramă:

„D-nei *Leona Medanŭ,*
Sătmarŭ.

Vĕ felicitămŭ pentru atitudinea démnă românéscă. Loviturile inimice sĕ nu vĕ descuragieze. Femeia română însufleţéscă lupta. Viitorulŭ va fi alŭ nostru.

D-na Constantinescu. D-şórele: Ciutescu, Teodorescu, Constantinescu, Petroniu, Procopian, Policrat, Popa Nicolescu, Burghelea, Zacharia, Gutu, Pop, Ionaşcu. Păr. Vârgolicĭ, Păr. Marinescu. Dd: Braun, Iulian, Grama, Adamescu, Pacu, Plăvănescu, Păunŭ, Petrovicĭ, Teodorescu mare comerciantŭ, Niculcea.

***

Esposiţiă industrială românéscă în Sibiiu. Cu anulŭ viitorŭ încheiândŭ unŭ pătrarŭ de vécŭ dela înfiinţarea ei, *„Reuniunea sodalilorŭ românĭ“ din Sibiiu* a hotărîtŭ în şedinţa dela 13 Oct. v. sĕ arangieze *o esposiţiă industrială* (locală) cu ocasiunea jubileului de 25 de anĭ. In acestŭ scopŭ s'a alesŭ unŭ comitetŭ pentru arangiarea esposiţiei industriale şi s'au pusŭ la disposiţia industriaşilorŭ şi maiestrilorŭ românĭ liste de înscriere pentru cei ce voescŭ sĕ spriginéscă prin produsele şi articulii lorŭ acéstă esposiţiă. Inscrierile se vorŭ face până la 31 Decemvre 1891, când se va constata, câţĭ din măiestri şi calfe de meseriaşĭ românĭ dorescŭ sĕ espună lucrărĭ la esposiţia industrială a meseriaşilorŭ românĭ. Comitetulŭ va distribuì pentru cei mai desterĭ în lucrărĭ mai multe premii şi diplome de recunoscinţă. Făcêndŭ comitetulŭ apelŭ la toţĭ meseriaşii şi industriaşii românĭ din Sibiiu, fiă membri, orĭ nemembri ai Reuniunei, îşĭ esprimă dorinţa ca frumósa iniţiativă luată sĕ fiă îmbrăţişată şi spriginită de fiă-care în parte şi de toţĭ împreună prin produse şi articulĭ câtŭ se póte de mulţĭ. — Dorimŭ ca acéstă laudabilă ideiă a arangiării unei esposiţiunĭ industriale sĕ se realiseze cu unŭ succesŭ dintre cele mai strălucite, şi ea va servì de onóre industriaşilorŭ şi meseriaşilorŭ românĭ din Sibiiu.

***

Liga pentru unitatea culturală a Românilorŭ — Secţiunea „Oltŭ“, va arangia în Slatina unŭ *balŭ cu tombolă*, care va avé locŭ Sâmbătă în 30 Noemvre v. în marele salonŭ alŭ casinului. Preţulŭ întrării 2 lei de persónă. Venitulŭ e destinatŭ pentru fondulŭ „Ligei.“

Când se întêlnì cu judele satului, sĕrmana îi ḑise sĕ nu cumva sĕ spună la Domnĭ, că Pavelŭ ar fi începutŭ gâlceava, căcĭ astfelŭ ar spune o minciună.

Déră Domnii de-ocamdată nu prea aveau grijă sĕ îndrepteze lumea, de óre ce erau năpădiţĭ până peste capŭ cu alte blăstămăţii.

Satŭ după satŭ îşĭ trimitea flăcăii susŭ într'o odaiă grozavŭ de mare şi aicĭ fiă-care dintre tinerĭ putea sĕ-şĭ vadă visulŭ cu ochii. Care avea norocŭ scăpa cu vr'unŭ cusurŭ la trupŭ, cu ceva; care era mai uitatŭ de Dumneḑeu căpĕta poruncă sĕ se înfăţişeze Joia viitóre la oraşulŭ de căpeteniă alŭ judeţului, unde avea sĕ fiă juratŭ la cătane. Unulŭ din Domnii, carĭ se vedea a fi mai mare (căcĭ nu sciu ce avea pe la gâtŭ, că strălucea de-ţĭ lua vederile), le spuse la cei ce erau hotărîţĭ sĕ se ducă mai departe, că elŭ însuşĭ va merge cu ei şi va fi vai de acela, care nu se va înfăţişa la vreme.

Când îi venì rêndulŭ lui Pavelŭ şi intrà în odaia cea mare, unde fŭ căutatŭ şi elŭ ca toţĭ ceilalţĭ, domnii începură a zimbi unulŭ la altulŭ cu mulţămire; ba unulŭ, care era mai aprópe de voiniculŭ nostru, îlŭ atinse uşurelŭ cu mâna pe umĕrŭ ḑicêndŭ: „vedĭ, aşa sĕ fie tóte cătanele înălţatului împĕratŭ!“

Bunica aştepta afară pe scărĭ, când nu sciu cine-i dete de scire, că nepotului sĕu i-au şi pusŭ puşca 'n spate. Nu se mai socotì multŭ bĕtrâna, ci îndată ce audì acéstă veste, rupe-o pe scărĭ în susŭ de ţi-s'ar fi părutŭ, că acum împlinesce vr'o cincĭ-spre-ḑece anişorĭ. Nu făcu vorbă multă cu cei ce voiau s'o opréscă şi nu rĕsuflă de locŭ până ce nu ajunse în odaea în care îlŭ căutau pe Pavelŭ. Aicĭ păşì dreptŭ ca glonţulŭ la flăcăulŭ nostru, îlŭ apucà de mână şi le spuse verde tuturorŭ, că cu nepotulŭ sĕu n'are trébă nicĭ unulŭ din cei de faţă, afară de ea. Unŭ slujbaşŭ îngăitănatŭ din capŭ până'n picióre se încercà sĕ o dea afară; déră de unde? Numai îşĭ aprinse pae în capŭ. Bunica socotindŭ, că acesta este capulŭ tuturorŭ relelorŭ, se cătrănì pe elŭ şi unde nu mi-ţĭ începù a-lŭ rade fără săpunŭ, luându-lŭ de scurtŭ şi ocărându-lŭ că nu i-e pĕcatŭ de Dumneḑeu sĕ chinuéscă elŭ pe bieţii ómenĭ. Tot-odată îi spuse fără nicĭ o teşélă, că de Pavelŭ sĕ se ştérgă pe buzişóre, de óre-ce nu i-lŭ va da odată cu capulŭ.

Domnulŭ celŭ mai de căpeteniă — celŭ cu gulerulŭ de mămăligă, — voindŭ sĕ curme istoria, o întrebà care-i este păsulŭ şi o ascultà cu bunăvoinţă. Baba rĕspunse:

„Băiatulŭ acesta n'are mumă; eu l'am îngrijitŭ câtă vreme a fostŭ micŭ. Când am venitŭ încóce, am venitŭ pe nădejdea scrisorii în care sta negru pe albŭ, că nu 'i se va clinti nicĭ măcarŭ unŭ firŭ de pĕrŭ din capŭ. Acum ci-că aveţĭ de gândŭ sĕ-lŭ faceţĭ cătană. Nu e cu putinţă, domnule! Noi n'avemŭ ce ne face acasă fără ajutorulŭ lui. Daţi-ne drumulŭ şi nu ne mai faceţĭ sĕ ne perdemŭ vremea degeaba“.

Diregĕtorulŭ rîse în sine de prostia sĕrmanei bĕtrâne, déră cu tóte acestea nu i se împotrivì, ci îngăduì, ca deocamdată Pavelŭ sĕ o însoţéscă acasă. Flăcăulŭ îşĭ pierduse capulŭ de totŭ. Faţa 'i-se roşise ca para focului şi când scobora pe trepte, nu mai scia de sine curatŭ nimicŭ.

Novacŭ îşĭ aştepta pe ai sĕi afară în uliţă. După ce se întêlniră, tustrei întrară într'o crâşmă, unde cerură ceva de beutŭ şi se ospĕtară cu pânea şi cu brânza, ce şĭ-o luaseră de acasă de merinde. Bunica nu mai putea sta locului de veselă ce era, că o scosese la capĕtŭ tocmai după placulŭ ei. Lăuda din câte biata pe domnulŭ din odaea cea mare — firesce pe celŭ mândru la gulerŭ, nicĭ-decum pe celŭ împestriţatŭ cu găitane, Dómne păzesce. Blăstĕmatulŭ acesta nicĭ nu voise sĕ o asculte, ci i-ar fi luatŭ odorulŭ numai aşa, ni-tam nisam. Când se puseră pe cântatŭ feciorii carĭ mai erau în crâşmă, baba îndemna mereu pe nepotulŭ sĕu, sĕ fie veselŭ şi elŭ şĭ sĕ o mai dea şi elŭ prin „frunḑă verde“, că dóră acum nu are de ce se teme. Ba mai târḑiorŭ aflà de bine bunica sĕ şĭ amestece şi ea versuleţulŭ în bucuria obştéscă.

Voiniculŭ nostru nu voia sĕ strice chefulŭ bĕtrânei şi de aceea nu-i pomenì nimica până acasă, că istoria încă nu e sfîrşită. Dér unde voia baba sĕ mai scie ceva de-alŭ de astea! Ea începù a rîde de elŭ şi-i spuse, că din pricina acésta se póte odihni cum se cade, că dóră a auḑitŭ ea bine ce i-au spusŭ domnii.

„De bună sémă păgânulŭ cela cu găitane multe îţĭ va fi băgatŭ în capŭ şi gărgăunii ăştia“; aşa-şĭ sfêrşì bunica vorbirea şi hotărî ca Pavelŭ sĕ-şĭ vaḑă de tréba lui şi sĕ nu se mai uite în gura tuturorŭ cioflingarilorŭ.

Ajungêndŭ acasă, bĕtrâna se răpeḑì

Ca o mică dovadă de „liberalitate“ unguréscă ne servesce şi următorulŭ casŭ înregistratŭ de foile unguresci din Pesta: Invĕţătorulŭ slovacŭ Samuilŭ Ionŭ Gavona din Zolyombrez a cerutŭ dela unŭ librarŭ din Neusohl, ca la o comandă ce o făcuse elŭ, librarulŭ' sĕ-i rĕspundă în limba slovacă. Atâta-i totŭ. „Egyetertes“, înregistrândŭ acéstă scire, dice: „Asupra acestui învĕţătorŭ, căruia, deşi e cetăţénŭ maghiarŭ, îi place a-şi afirma atâtŭ de multŭ individualitatea sa slovacă, va fi bine, ca respectivulŭ inspectorŭ şcolarŭ sĕ fiă cu luare aminte.“ — Va sĕ dică fóia unguréscă cere persecutarea bietului învĕţătorŭ din simplulŭ motivŭ, că într'o corespondenţă privată a sa, ca nemaghiarŭ a „cutezatŭ“ a-şi afirma individualitatea naţională. Apoi sĕ mai dicĭ, că ómenii aceştia nu suntŭ „toleranţi“ şi „liberali“?

***

† **C. Racoviţă**, unulŭ dintre distinşii patrioţi ai României, a rĕposatŭ şi s'a înmormêntatŭ dilele acestea la Golesci. „Voinţa“ istorisesce din viéţa fericitului Racoviţă următórele: La 1848, în vêrstă de 18 anĭ, după ce luà parte la revoluţia din Bucuresci, purtà luptă voinicéscă în munţii Ardealului şi tovarăşŭ cu Iancu şi cu Axente, cu tunurĭ de cireşŭ făcute de ei, cu cóse şi cu topóre în locŭ de săbii, cu bolovanĭ în locŭ de glónţe, ei ţinŭ peptŭ vitejesce cu armatele organisate ale Ungariei. Unŭ anŭ în urmă, „în întunereculŭ casamatelorŭ din Astrahanŭ, elŭ plătea printr'o lungă închisóre generosulŭ sĕu avêntŭ şi făcea cunoscinţă de-odată cu suferinţele exiliului şi cu acele ale temniţelorŭ moscovite“. D-lŭ Iosifŭ Şuluţŭ din Sibiiu, amiculŭ de odinióră alŭ regretatului Racoviţă, ne împărtăşesce faţă cu acéstă descriere a „Voinţei“, că acestŭ Racoviţă era cunoscutŭ în munţii apusenĭ sub numele de *Viţiani*. Nimenea în Ardealŭ n'a sciutŭ, că adevĕratulŭ sĕu nume este Racoviţă. „Eu însu-mĭ“, dice d-lŭ Şuluţŭ, „nu dela dênsulŭ am aflatŭ acésta, ci dela unchiulŭ sĕu Alexandru Golescu, care totŭ timpulŭ exiliului sĕu, până la întrarea Muscalilorŭ în Ardealŭ, l'a petrecutŭ la casa părinţilorŭ mei în Abrudŭ. Viţiani era unŭ tînĕrŭ voinicŭ şi frumosŭ, plinŭ de focŭ şi de nobile simţeminte, o démnă „viţă“ a marilorŭ patrioţi Golescii. Mi-se pare însĕ, că elŭ a fostŭ multŭ mai bĕtrânŭ, de cum se dice în „Voinţa“. Viţiani purta o spadă, care a fostŭ a lui Radu Vodă. Elŭ va fi muritŭ liniştitŭ, vĕdêndŭ cu ochii sĕi fericirea ţĕrii sale, pe care o iubea atâtŭ de multŭ. Moţii de pe acelea vremurĭ, carĭ mai stau pe acestŭ pămêntŭ şi deplângŭ nedreptatea şi ingratitudinea seculului, ce apune, cetindŭ aceste rêndurĭ, îşi vorŭ aduce aminte cu evlaviă de numele lui Viţiani. Par' că-lŭ audŭ pe Viţiani, încheiă d-lŭ Şuluţŭ, declamândŭ poesia:

Decâtŭ viéţă îndelungată
In robiă ruşinată..
Cu arma 'n mână sĕ perimŭ!“

***

Convocărĭ. Joi în 7 (19) Noemvre, la 3 óre p. m. îşi va ţiné adunarea generală „Reuniunea femeilorŭ române“ din locŭ, în sala cea mare din edificiulŭ şcólelorŭ din Gróverĭ. — In 30 Octomvre v. (11 Noemvre n.) se va ţiné în *Micălaca* conferenţa a doua din a. c. a Reuniunei cercuale a învĕţătorilorŭ românĭ gr. or. din protopopiatulŭ Aradului. — In 21 Noemvre n. c. se va ţiné în *Alba-Iulia* adunarea constituantă a nouei societăţĭ pe acţii „Iulia“, la care acţionarii sunt invitaţĭ

***

Avisŭ pentru comercianţii nostrii. Se aduce la cunoscinţă, cumcă cu privire la manufacturile, ţesăturile de lână ce cadŭ la articolele tarifului vamalŭ românŭ: 254, 255 şi 256 la importŭ (în România) urméză, ca declaraţiile vamale sĕ fiă însoţite de facturĭ, în carĭ sĕ fiă indicată, pe lângă felulŭ şi greutatea lorŭ *şi lungimea, lăţimea în metri, greutatea şi numĕrulŭ fiă cărei bucăţĭ de ţesĕtură, precum şi o mostră de 10 cm.* Acésta spre facilitarea verificaţiunei declaraţiilorŭ de către organele vamale române.

***

D-ra de Brennerberg, după cum 'i se telegrafiéză diarului „Kronstädter Ztg“, a datŭ unŭ concertŭ filarmonicŭ în Budapesta. Renumita artistă a fostŭ viu aplaudată de publicŭ, şi a fostŭ rechemată pe scenă.

***

Mare concertŭ: Oratoriulŭ Elia. Reuniunea germană de cântărĭ, împreună cu societatea filamonică din locŭ, va da Marţĭ în 10 Noemvre n. c., în sala hotelului „Centralŭ Nr. 1“, unŭ mare concertŭ. Sub conducerea dirigentului de corŭ Rudolf Lassel; se va representa adecă *Elia*, oratoriu după cuvintele vechiului testamentŭ în douĕ părţĭ, compusŭ de Felix Mendelssohn Bartholdy. Bilete se vêndŭ în librăria W. Hiemesch (Têrgulŭ grâului) cu preţurile: locŭ I 1 fl. 50 cr., locŭ II 1 fl. şi 70 cr., întrare pe galeriă 50 cr., josŭ 30 cr. Atragemŭ atenţiunea iubitorilorŭ de musică asupra acestei interesante, grele şi cortisitóre producţiunĭ, care merită a fi spriginiă de toţĭ.

***

Reuniunea braşovénă de consumŭ de carne ne trimite spre publicare o convocare, în înţelesulŭ căreia toţĭ membrii ei, precum şi aceia carĭ voescŭ sĕ-şĭ procure carne dela scaunulŭ ei de măcelăriă, suntŭ invitaţĭ la adunarea constituantă, ce se va ţiné în 8 Noemvre n. la 10 óre a. m. în sala hotelului „Europa.“

***

Iérnă în Italia. Din Florenţa se telegrafiéză următórele: De câteva dile tóte délurile dimprejurulŭ oraşului suntŭ acoperite cu unŭ stratŭ grosŭ de zăpadă. Pe lângă aceea e unŭ gerŭ fórte mare.

***

Cununiă. D-lŭ *Vasilie Ocăşianu* măistru pantofarŭ şi D-ra *Elena Tampa* îşĭ vorŭ celebra cununia în 27 Octomvre c. la órele 12 din di, în biserica Sf. Adormirĭ din Braşovulŭ-vechiu.

Necrologŭ. *Iacobŭ Ţarogŭ*, profesorŭ seminarialŭ în Buzĕu, a rĕposatŭ la 23 Octomvre v. c. în etate de 28 de anĭ. Rĕposatulŭ a fostŭ de nascere din Ardealŭ (Ţéra Oltului), studiile gimnasiale şi-le-a făcutŭ în Braşovŭ. 'Lŭ deplânge jalnica soţiă, părinte, socrii, fraţĭ etc. — Fiă-i ţĕrina uşóră!

Conferinţa de pace din Roma.

In 3 Noemvrie s'a deschisŭ în Roma conferinţa de pace, care e compusă din membrii diferitelorŭ parlamente din lume. Deputaţĭ şi senatorĭ italianĭ, germanĭ, francesĭ, românĭ, austriacĭ, englesĭ, etc. se află acum adunaţĭ în Capitoliulŭ din Roma, pentru a lua parte la acéstă conferinţă, care are în vedere susţinerea păcei, prin urmare evitarea rĕsboiului.

In sala cea mare a Capitolului, ce era împodobită cu stindarde, tuturorŭ naţiunilor representate la acéstă conferinţă se adunară membrii conferenţei de pace, alŭ cărei preşedinte este *Biancheri*, preşedintele camerei italiane; la drépta acestuia şedea fostulŭ ministru *Bonghi*, ér la stânga, primarulŭ Romei ducele Caetani de *Sermoneta*. Corpulŭ diplomaticŭ a fostŭ representatŭ prin ataşaţii sĕi. La acéstă conferinţă era presentŭ şi ministrulŭ italianŭ *Ferraris*.

La $1^1/_2$ óre se ridică preşedintele Biancheri, care salută pe cei presenţĭ dicêndŭ, că elŭ nicĭ odată nu a simţitŭ atâta bucuriă ca astădĭ, când presidéză o conferinţă, asupra căreia suntŭ îndreptate tóte privirile din lume. Ceea ce e luptă conferenţa, este scrisŭ în inimele tuturorŭ popórelorŭ. Scopulŭ ei ultimŭ este de a face pentru totdéuna imposibilă o ciocnire sângerósă intre popóre.

Credinţa nóstră în biruinţa acestei nobile cause, pentru care ne luptămŭ, e întărită prin numĕrulŭ delegaţilorŭ presenţĭ. Décă se bucură vre-o naţiune de pace, încheià Biancheri, atuncĭ este Italia, care unită fiindŭ, n'are altă dorinţă decâtŭ de a fi unŭ razămŭ şi unŭ stêlpŭ alŭ păcei între naţiunile Europei. Din Roma aşa-déră póte sĕ se ridice liberŭ cuvêntulŭ de pace. Roma, odinióră isvorulŭ dreptăţii, va anunţa şi noulŭ dreptŭ alŭ ginţilorŭ pentru pace (aplause).

După aceea rosti câteva cuvinte primarulŭ Romei, apoi vorbiră vre-o 20 de delegaţĭ ai naţiunilorŭ strĕine, între carĭ *Dr. Russ, Douville-Mailleffeu şi Baumbach.* Dr. Russ ceti o telegramă a preşedintelui parlamentului austriacŭ, Dr. *Smolka.*

Apoi vorbiră câte unŭ representantŭ din Austria, România, Anglia, Spania, Francia, Olanda, Elveţia, Belgia, Norvegia, Grecia, Svedia etc.

Adunarea despărţĕmêntului III (Făgăraşŭ) alŭ Asociaţiunei.

Făgăraşŭ, 23 Octomvre v. 1891

Onorată Redacţiune! In 20 Octomvre st. v. despărţĕmêntulŭ alŭ III-lea (Făgăraşŭ) alŭ „Asociaţiunei transilvane pentru literatura şi cultura poporului românŭ“ şĭ-a ţinutŭ adunarea generală ordinară în comuna Voila. Despre decurgerea şi resultatulŭ acestei adunărĭ voescŭ a raporta în cele următóre:

In generalŭ observŭ, că ţinerea acestei adunărĭ din partea multora s'a consideratŭ de pripită, dér cu tóte acestea resultatulŭ a fostŭ îmbucurătorŭ.

La 11 óre a. m., după celebrarea serviciului divinŭ, s'a deschisŭ şedinţa adunărei printr'o vorbire acomodată din partea d-lui preşedinte Basiliu Raţiu, vicarŭ foraneu. După aceea a urmatŭ raportulŭ despre activitatea despărţĕmêntului acestuia dela ultima adunare generală până în presentŭ. Apoi raportulŭ casarului, cetitŭ prin d-lŭ Nicolae Cosgarea, căpitanŭ ces. şi reg. în pens., din care s'a vĕdutŭ, că s'au administratŭ comitetului centralŭ din Sibiiu taxe de membri ordinarĭ în sumă de 239 fl., ér taxele întrate dela membrii ajutătorĭ, în sumă de 249 fl. 38 cr., s'au folositŭ aşa, că s'au formatŭ 11 stipendii de câte 20 fl., 10 fl. şi 5 fl., carĭ în urma concursului publicatŭ în diaristică s'au împărţitŭ la 11 învĕţăcei dela diferite meserii, de pe teritorulŭ acestui despărţĕmêntŭ. Atâtŭ raportulŭ presidialŭ, câtŭ şi alŭ cassarului, în urma opiniunei din partea unei comisiunĭ censurătóre, s'au primitŭ.

îndată la vecinĭ, ca sĕ le spună cum a fostŭ tótă tréba. Se înţelege, că nu rĕmase neistorisitŭ unŭ lucru câtŭ de micŭ. Mai cu sémă peste domnulŭ celŭ cu gulerulŭ curgeau laudele potopŭ, încâtŭ de va fi adevĕrată o vorbă bĕtrânéscă, de bună sémă a căpĕtatŭ unŭ guturaiu de cele muscălescĭ.

Déră pe Novacŭ şi pe fiiulŭ sĕu nu-i putură ameţi vorbele babei. Ei scieau bine sĕrmanii cum e cale pe vale. Ba până sĕ vie Joia, chiar şi bunica pricepù, că mai este ceva de lucru şi că fără mersulŭ la oraşulŭ celŭ mai de căpeteniă alŭ judeţului nu se póte. Nu s'ar fi lăsatŭ nicĭ-decum, sĕrmana, sĕ nu mérgă cu ai sĕi, ca sĕ-şĭ ocrotéscă nepoţelulŭ. Insĕ lui Pavelŭ nu-i prea venea la socotélă posna ce i-o făcuse Lunea trecută, ş'apoi afară de aceea de astă-dată drumulŭ nu era pentru piciórele unei femei de atâtŭ amarŭ de anĭ. In sfîrşitŭ trebuì baba sĕ se dea pe brazdă şi sĕ rĕmână acasă. Ce e dreptŭ multă muncă trebuì până sĕ ésă la căpătâiu cu dênsa. Chiar astfelŭ ea îi lăsă sĕ plece numai într'o părere; déră îndată ce se vĕdù fără de Pavelŭ, par'că nu mai era cu minţile întregĭ. Plângea, ofta, striga, se'nchina, de ţi-ar fi plânsŭ sufletulŭ de milă.

Trecù o di, trecură douĕ, trecură trei şi despre Pavelŭ nicĭ o veste. Baba şedea ca pe cărbunĭ. In sfîrşitŭ a treia nópte târdiu de totŭ îi făcù cunoscutŭ unŭ omŭ din Rocoşinŭ, care se întorcea din oraşulŭ, în care se dusese flăcăulŭ nostru, că Pavelŭ e luatŭ la cătane şi că l'au şi trimisŭ la regimentŭ în Ţéra ungurésca.

IV.

Cine ar puté povesti măhnirea ce se încuibase în căsuţele ómenilorŭ noştri din clipita, în care Pavelŭ, pe care îlŭ aveau dragŭ cu toţii, se depărtase în ţerĭ streine! Fără sĕ-şĭ ia celŭ puţinŭ rĕmasŭ bunŭ, plecase la luptă împotriva duşmanilorŭ, unde lesne putea sĕ-şĭ piardă viéţa, séu sĕ rĕmână schilodŭ şi neputinciosŭ pentru totdéuna. Şi chiar când ar fi sĕ-lŭ slujéscă noroculŭ câtŭ se póte de bine, totŭ era sĕ petrécă vreme îndelungată prin locurĭ depărtate şi acéstă gândire şfăşia inima sĕracei bunice şi a Petronilei, éră pe ceilalţĭ îi umplea cu amarŭ.

Bĕtrâna arunca vina asupra celorŭ d'imprejurulŭ ei, dicêndŭ, că de-ar fi fostŭ cu destulă băgare de sémă şi de s'ar fi luatŭ după sfatulŭ ei, Pavelŭ ar şedé acuma frumosŭ acasă şi n'ar mai umbla ca vai de capulŭ lui pe acolo, peste nouĕ mărĭ şi nouĕ ţĕrĭ. Ii treceau prin capŭ bietei babe felŭ de felŭ de lucrurĭ ciudate. Ii venia sĕ se ducă ea de capulŭ ei până-mi-te în Ţéra ungurésca şi punea rĕmĕşagŭ, că de bună sémă îşĭ va aduce nepotulŭ înapoi. Mai da ea din vreme în vreme şi pe la diregĕtoriă şi se ruga cu lacrimile în ochĭ sĕ-şĭ facă milă şi sĕ le slobozéscă acasă singura lorŭ mângăere. Cerea sfatŭ şi dela popa şi dela jupânŭ dascălulŭ şi dela orĭ şi ce cunoscutŭ avea ea, cu unŭ cuvêntŭ mişca tóte petrile, ca sĕ afle undeva ajutorinţă. Firesce, tóte silinţele-i fură zadarnice.

Desnădăjduirea supse tóte puterile şi tótă bărbăţia sĕrmanei bĕtrâne. Se simţia bolnavă de tóte celea, mâncarea nu-i mai priea, nóptea nu mai putea odihni şi diua abia-abia se mai putea têrêi de icĭ până colo prin casă. Cu lucrulŭ se isprăvise. Novacŭ nu putea biruì singurŭ, cu tóte trebile din casă şi de afară de casă, dreptŭ aceea îşĭ pusese de gândŭ sĕ-şĭ bage unŭ argăţelŭ. Acum bunica nu mai tăgăduia, că are lipsă de ajutorŭ; ba din când în când se plângea, că tóte puterile i-s'au sleitŭ şi că nu mai simte în sine vlagă nicĭ măcarŭ de unŭ banŭ. Acum nu-i mai păsa de nimicŭ pe lumea lui Dumnedeu.

Vecinii nu puteau suferi, ca Novacŭ sĕ-şĭ încarce casa cu unŭ străinŭ. In chipulŭ acesta Petronila se afla mai multŭ la bunica decâtŭ acasă şi vedea fără pregetŭ de tótă gospodăria în loculŭ bĕtrânei. Nu arare-orĭ se întêmpla că şi dormea la vecinĭ, lucru, care nu-lŭ mai făcuse de unŭ cârdŭ de vreme, de când era băieţică de totŭ mică. Acum se întorsese róta; Pavelŭ nu mai era acasă. Novacŭ i-se făcuse unchiu în tótă puterea cuvêntului şi baba adevĕrată maică-bună. Se învoiau creştinii noştri câtŭ se póte de bine, căcĭ iubirea către Pavelŭ le unea strînsŭ inimile. Flăcăulŭ era pomenitŭ în vorbirile lorŭ la tótă bună vremea. Petronila se sfia faţă de alţii sĕ aducă vorba despre Pavelŭ, deórece se temea sĕ nu cumva sĕ-şĭ descopere dragostea ce o avea către voinicŭlŭ, ce rătăcea acum prin ţerĭ străine. Bunica însĕ putea sĕ scie, deórece ea nu-şĭ putea închipui altfeliu de dragoste, decâtŭ aceea pe care o simţea ea. Prin urmare către dênsa îşĭ descoperia totŭ foculŭ dela inimă. Totŭ mai strînsă se făcù legătura dintre babă şi dintre fată,

Alegêndu-se o comisiune pentru încassarea taxelorŭ şi înscrierea de membri noi, s'a ridicat, şedinţa pentru a sĕ face inscrierile de membri, ér după redeschiderea şedinţei, comisiunea alésă a raportatŭ, că a colectatŭ ca taxe dela membrii ordinarĭ şi ajutătorĭ 82 fl. 60 cr. Mai resolvându-se şi alte obiecte de mai puţină însemnătate, şedinţa s'a încheiatŭ la 3 óre p. m.

Dela şedinţă toţĭ participanţiĭ s'au întrunitŭ la o masă comună în casele propriatarului Georgiu Vasŭ fostŭ învĕţătorŭ la şcóla grăniţĕréscă din locŭ. Aci în decursulŭ mesei s'au ridicatŭ mai multe toaste interesante, între carĭ amintescŭ toastulŭ vicarului Basiliu Raţiu pentru preşedintele Asociaţiunei transilvane Georgiu Bariţiu şi pentru comitetulŭ centralŭ; alŭ căpitanului Nicolae Cosgarea pentru conducĕtorii şi poporulŭ din comuna Voila; alŭ lui George Dobrinŭ pentru comitetulŭ despărţĕmêntului şi alŭ notarului Georgiu Borza pentru şcóla superióră de fete a Asociaţiunei. Nu potŭ trece mai departe fără a aminti, că d-na Vasŭ prin buna pregătire a bucatelorŭ promtŭ servite a deobligatŭ pe toţĭ participanţii.

Cu ocasiunea acestei adunărĭ, corpulŭ didacticŭ şi în specialŭ d-na învĕţătóre *Bunea*, deşi a avutŭ timpŭ de pregătire fórte puţinŭ, a surprinsŭ pe participanţĭ, arangiândŭ o *osposiţiune de manufacturĭ din industria de casă*, pregătite de elevele sale din şcóla de repetiţiă şi de alte femei pricepĕtóre din comuna Voila. Esposiţia a întrecutŭ tóte aşteptările. Au fostŭ espuse mulţime de obiecte cu deosebitŭ gustŭ şi dibăciă lucrate, încâtŭ nicĭ nu-ţĭ vinea a crede, că din o singură comună s'ar fi colectatŭ. Mai multe şi mai artistice obiecte s'au espusŭ de către familia preotului Nicolae Şerbanŭ, a notarului Dănilă Şerbanŭ şi a proprietarului George Vasŭ, carĭ la olaltă cu cele pregătite de elevele şcólei grăniţărescĭ din loc, formau o adevĕrată corónă, după care puteai judeca dibăcia femeei române. Iată resultatele aplicărei de învĕţătóre la şcólele nóstre sătescĭ! D-na învĕţătóre Bunea şi cu antecesórele d-sale potŭ fi mulţămite de resultatulŭ activităţei dênselorŭ.

Séra la 7 óre a urmatŭ o *producţiune literară teatrală*. Corpulŭ didacticŭ de acolo a delectatŭ publiculŭ, — care abia încăpea în sala spaţiósă a pomposului edificiu şcolarŭ, — cu unele cântărĭ naţionale, între carĭ n'au lipsitŭ nicĭ declamaţiunĭ dintre cele mai alese. Corulŭ elevelorŭ, condusŭ de d-na învĕţătóre, a cântatŭ frumosŭ poesia „Eu sunt fiică de Românŭ“. Fórte bună impresiune a făcutŭ, că atâtŭ d-na învĕţătóre Bunea, câtŭ şi elevele dênsei erau tóte îmbrăcate în costumŭ naţionalŭ. Invĕţătorulŭ dirigentŭ Georgiu Dobrinŭ a declamatŭ cu multŭ succesŭ poesia „Nemulţămitorului 'i se ia darulŭ“, de Petru Dulfu. Apoi trei eleve din şcóla de repetiţiă, fiice ale preotului N Şierbanŭ, notarului D. Şierbanŭ şi propr. G. Vasŭ, au declamatu cu multŭ zelŭ poesia „Inşirăte mărgărite“, de V. Alesandri; ér învĕţătorulŭ Dumitru Buliorea a peroratŭ cu multŭ simţŭ poesia „La grijĭ“, de Al. Lăpĕdatŭ.

Mai pe urmă societatea diletanţilorŭ românĭ „*Progresulŭ*“ din Făgăraşŭ a representatŭ piesa teatrală „Doi Surḑĭ“ (Cinel-Cinel) de Vasile Alexandri. Membrii din comitetulŭ despărţĕmêntului alŭ III-lea (Făgăraşŭ) alŭ Asociaţiunei au cerutŭ dela societatea de diletanţĭ „Progresulŭ“ din Făgăraşŭ, ca cu ocasiunea acestei adunărĭ dela Voila sĕ se producă cu o piesă teatrală, ceea ce a şi urmatŭ. Predarea piesei a reuşitŭ spre mulţămirea tuturorŭ, şi buna predare mĕ face a constata, că membrii activĭ ai „Progresului“ suntŭ la înălţimea chiămărei lorŭ. Cu deosebire au contribuitŭ multŭ la reuşita piesei persónele cu rolurĭ principale: d-sóra Hodoş din Iclandŭ (în rolulŭ Florica), d-na Victoria Aron (în rolulŭ Smărăndiţa) şi d-lŭ Ioanŭ Berescu (în rolulŭ Graurŭ, feciorŭ boerescŭ).

Societatea „Progresulŭ“ este înfiinţată de vre-o ḑece anĭ, dér în timpulŭ din urmă, din împrejurarea, că membrii activĭ suntŭ puţinĭ şi că de multe-orĭ lipsesce impulsulŭ necesarŭ din partea comitetului acestei corporaţiunĭ culturale, n'a mai datŭ nicĭ unŭ semnŭ de viéţă. Insĕ după constituirea din nou, ce s'a întêmplatŭ în primăvéra anului acestuia, sĕ speréză, că şi acéstă societate îşĭ va desvolta mai regulat activitatea ei. Dovadă reuşita producţiunei din cestiune, activată în timpŭ fórta scurtŭ.

Nu potŭ din destulŭ aproba ideia, de care a fostŭ condusŭ comitetulŭ Asociaţiunei, când a hotărîtŭ de a lua în combinaţiune şi societatea „Progresulŭ“ spre ajungerea scopului ce-lŭ urmăresce întru rĕspândirea culturei la poporulŭ nostru, şi nimicŭ nu póte fi mai de recomandatŭ, ca ambulanţa societăţii „Progresulŭ“.

După aceste producţiunĭ, a urmatŭ petrecere cu jocŭ, la care a luatŭ parte o frumósă corónă de d-şóre şi dómne, cele mai multe îmbrăcate în costume naţionale.

La 12 óre din nópte s'a jucatŭ „Căluşerulŭ“ şi „Bătuta“ de trupa căluşerilorŭ, 12 la numĕrŭ, care trupă este parte întregitóre a societăţii „Progresulŭ“ şi care a fostŭ adusă anume spre acestŭ scopu dela Făgăraşŭ. — Venitulŭ totalŭ alŭ petrecerei a fostŭ 40 fl. 90 cr.

Nu se póte lăsa neamintitŭ buna primire, ce li-s'a făcutŭ óspeţilorŭ din partea d-lui parochŭ Nicolae Şerbanŭ, d-lui notarŭ Dănilă Şerbanŭ şi a d-lui învĕţătorŭ diriginte Georgiu Dobrinŭ, carĭ mai multŭ s'au îngrijitŭ, ca óspeţii sĕ nu sufere neajunsurĭ. Cred, că buna disposiţiă şi impresiunile plăcute, pe carĭ óspeţii le-au dusŭ cu sine din comuna Voila, vorŭ resplăti în deajunsŭ ostenelele şi jertfele aduse de aceştĭ domnĭ.

u.—n.

Telegramele „Gaz. Trans“.

(Serviciulŭ biuroului de cor. din Pesta.)

Berlinŭ, 6 Noemvre. Guvernulŭ rusescŭ a refusatŭ cererea cancelarului Caprivi, de a esporta comandele de cereale deja împlinite.

Ratibor, 6 Noemvre. Câtŭ de curêndŭ va interḑice guvernulŭ rusescŭ şi esportulŭ de cai şi de porcĭ.

Londra, 6 Noemvre. Ḑiarulŭ „Times“ află, că în guvernamentulŭ Varşoviei se află acum staţionate patru corpurĭ de armată complete. Aceste vorŭ fi întărite în curêndŭ prin o divisiune.

Berlinŭ, 6 Noemvre. Consilierulŭ comercialŭ Wolf, şefulŭ băncei falimentate (Hirschfeld et Wolf) a fostŭ arestatŭ. Consiliulŭ federaţiunei a aprobatŭ proiectulŭ de lege privitorŭ la retragerea din circulaţiune a talerilorŭ austriacĭ.

Preţulŭ bucatelorŭ.

Din sĕptĕmână în sĕptĕmână preţulŭ bucatelorŭ mai multŭ séu mai puţinŭ a începutŭ a se sui. Iérna, care ne-a năpăditŭ de-odată, a umplutŭ de grijĭ pe mulţĭ dintre economĭ, carĭ din causa secetei îndelungate întârḑiaseră cu sĕmĕnatulŭ şi astfelŭ intrară în iérnă fără a avé sĕmĕnatŭ nimicŭ. Cei ce au sĕmĕnatŭ mai din vreme încă n'au umblatŭ tocmai bine, căcĭ din lipsa de ploi holdele s'au răritŭ, ba pe alocurea au peritŭ cu totulŭ.

In România starea sĕmĕnăturilorŭ de tómnă încă nu este mai îmbucurătóre; după îndelungata secetă din tómnă, a năpăditŭ şi aicĭ iérna în tótă puterea cuvêntului şi pe economĭ i-a apucatŭ fără de-a fi sĕmĕnatŭ nimicŭ.

Nu e mirare dér, décă în privinţa recoltei din anulŭ viitorŭ au începutŭ a se nasce temeinice îngrijirĭ şi în urma acésta e naturalŭ, că preţulŭ bucatelorŭ nu póte avé, decâtŭ tendinţe de urcare. Este însĕ aprópe generală credinţa, că în viitorŭ şi mai tare se va urca preţulŭ bucatelorŭ, deórece Rusia, de-unde îşĭ aduceau până acum ţerile importătóre mare parte din bucatele de lipsă, acum a opritŭ cu totulŭ orĭ ce esportŭ de bucate, afară de grâu, precum şi esportulŭ de cartofĭ, împreună cu pânea, făina etc. In urma acésta, ţerile importătóre vorŭ trebui sĕ cumpere dela noi o parte din bucatele de lipsă şi de aceea putemŭ crede cu hotărîre, că în viitorŭ bucatele se vorŭ mai scumpi.

In Rusia fómetea e fórte mare şi din causa hranei miserabile se ḑice, că între poporaţiune au începutŭ sĕ bântue anumite bóle, carĭ seceră multe victime; statulŭ rusescŭ va trebui sĕ jertféscă la 500 de milióne de florenĭ pentru a mai alina măcarŭ în câtva fómea nenorocitei poporaţiunĭ. Tocmai acéstă împrejurare a făcutŭ pe guvernulŭ Rusiei, ca sĕ opréscă esportulŭ, pentru ca astfelŭ cei ce au avutŭ bucate sĕ fiă siliţĭ a şi-le vinde numai înlăîntrulŭ ţĕrei, pentru locuitorii lipsiţĭ dela ei, ér nu sĕ le trimită în străinătate.

Economii noştri arŭ puté trage învĕţăturĭ din acestea şi pentru a se asigura câtŭ de puţinŭ în contra unorŭ anĭ de fómete, sĕ se îngrijéscă de timpuriu a-şĭ înfiinţa în fiă-care comună grânare bogate de bucate, cu carĭ sĕ se pótă ajuta în vremurĭ de nevoiă.

CARACTERULŬ.*)

Insuşirile caracterului.

3. Fidelifatea.

In noulŭ testamentŭ se vorbesce totŭ de inimă, „de spiritulŭ din care suntemŭ“, de sciinţă nu se vorbesce de locŭ. Şi G. Herbert ḑice: „o mană de viéţă bună este mai bună decâtŭ o găletă de sciinţă“, care adeseorĭ se folosesce pentru scopurile cele mai stricăcióse, cum arată istoria otrăvirilorŭ, ne mai vorbindŭ de îngâmfarea faţă cu alţii, ce adeseorĭ este legată de sciinţă, îngâmfare, care tocmai la cei învĕţaţĭ nu arare-orĭ se găsesce.

Perthes scrise către unŭ amicŭ: Cerĭ sĕ se respecteze învĕţaţii. De sigurŭ, totŭ respectulŭ înaintea învĕţaţilorŭ, dér nu uita unŭ lucru: spiritŭ îmbelşugatŭ, sêmţŭ adêncŭ, presimţire pentru cele înalte, esperienţa lumei, fineţa purtării, dibăciă şi putere în lucrare, iubire de adevĕrŭ, cinste şi iubire

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 204 alŭ „Gaz. Trans.“ din 1891.

---

aşa încâtŭ la urma urmelorŭ n'ar fi mai pututŭ trăi una fără alta. Impreună se duceau la biserică, împreună se închinau. Adese-orĭ Petronlia cetia cu glasŭ mare din cartea de rugăciunĭ, bĕtrâna bolborosia după ea acele ce le audia şi la încheere amêndouĕ se îmbrăţişau ca doi copii micĭ.

Moşŭ Voina şi lelea Catrina o lăsau pe fată din tótă inima sĕ le dee vecinilorŭ ajutorŭ. Din parte-i Novacŭ nu uita nicĭ-odată sĕ pună mâna când vĕduva avea vre-o lucrare mai anevoiósă, şi cu toţii se bucurau de iubirea, ce domnia între Petronila şi între bunica şi le părea bine, că totŭ se mai găsesce cineva, care sĕ mângăe pe biata babă pentru perderea nepotului ei. Ceilalţĭ erau de credinţă, că pe fată o unesce cu bĕtrâna numai mila şi prietinia, în care se pomenise. In faptă dragostea faţă de Pavelŭ prinsese adêncĭ rădĕcinĭ în inima Petronilei. Ea se gândea neîncetatŭ la elŭ; ba nu de puţine-orĭ se afla într'o stare ciudată de totŭ, aşa încâtŭ nu se mai putea pricepe ea însaşĭ pe sine.

Nu cumva o va fi uitat'o? — Nu sciu cine-i spusese despre cătane, că ele îşĭ facŭ de obiceiu fórte curênd cunoscinţe. Óre aşa sĕ fiă şi cu Pavelŭ? Simţea bine, că aşa ceva i-ar sfăşia sufletulŭ şi se ruga fără pregetŭ lui Dumnedeu, ca sĕ-i apere drăguţulŭ de astfelŭ de lucrurĭ.

Déră o iubea şi elŭ cu aceeaşĭ căldură? Credea că „da“, deşi nu-i mărturisise nicĭ-odată. Pare că unŭ glasŭ din lăuntru îi spunea, că aşa trebue sĕ fie. De multe-orĭ se întreba, décă va fi gândindŭ Pavelŭ la dênsa; din parte-i purure a dorea din adênculŭ sufletului sĕu totŭ ce póte fi mai fericitŭ pe lumea întrégă. In astfelŭ de clipite, când dorulŭ o ardea la inimă, ea venea de obiceiu la bunica şi nu se lăsa până ce nu o strîngea în braţe, şi atuncĭ dómne multŭ se simţea de bine, de n'ar fi datŭ acea simţire pe comorile tuturorŭ împĕraţilorŭ de pe pământŭ! Ba în chipulŭ acesta-şĭ făcea milă şi cu biata bĕtrână, căcĭ îi mai topea ghiaţa dela inimă. Amêndouĕ aveau unŭ singurŭ gândŭ şi o singură simţire — Pavelŭ; acestŭ nume le era mai scumpŭ decâtŭ orĭ şi ce. Şi cei d'imprejurŭ îşĭ aduceau aminte de flăcău şi le părea rĕu după elŭ; déră foculŭ, patima fetei şi alŭ babei, le lipsia. Cum ḑicŭ, cu toţii îlŭ doreau şi şĭ-ar fi datŭ şi cămaşa de pe ei, numai sĕ-lŭ pótă avea din nou în mijloculŭ lorŭ.

Nu sciu de unde auḑiseră, că ar fi cu putinţă sĕ-lŭ rĕscumpere din cătane cu banĭ. Acestŭ gândŭ le făcu mare bătae de capŭ. Nu scieau sĕracii în ce chipŭ sĕ adune paralele trebuincióse. Bunica şĭ-ar fi vêndutŭ bună bucurósă ştergarele, cătrinţele, ba chiar şi cojoculŭ din spinare, socotindŭ că tóte la unŭ locŭ vorŭ fi dóră vrednice vr'o ḑece zloţĭ bunĭ, décă nu şi mai bine. Petronila era gata sĕ-şĭ jertféscă partea sa din casă, éră Novacŭ şĭ-ar fi zălogitŭ cu dragă inimă moşióra pentru vr'o sută douĕ. Déră nicĭ pomenire! Tóte aceste la unŭ locŭ abia-abia ar fi făcutŭ pe jumĕtate din câtŭ le trebuea dreptŭ preţŭ de rĕscumpĕrare. Baba întreba mereu, câtŭ ar mai fi de lipsă, décă şi-ar vinde ea tóte bulendrele şi tóte sculele din casă? Incă şese sute de argintŭ nu suntŭ de colea şi de şi-ar fi vêndutŭ şi sufletele din ei, totŭ n'ar fi pututŭ scóte atâta amarŭ de banĭ. In urma urmelorŭ se vĕḑură siliţĭ sĕ lase baltă planulŭ de rĕscumpĕrare şi astfelŭ Pavelŭ totŭ cătană rĕmase.

Nu mai auḑiseră sĕrmanii nimica despre dênsulŭ. Odată-şĭ aduse aminte, că póte le va scrie vr'o scrisóre. Aşteptau prin urmare cu rîvnă grozavă; dér astădĭ trece, mâne trece şi de primitŭ nu mai primeau nicĭ o veste. Acum alte grijĭ şi temerĭ le chinuiau sufletulŭ din nou. Sĕ-i scrie ei înşişĭ nu era cu putinţă, de óre ce nu scieau unde se află.

Intr'o séră ómenii noştri se aflau cu toţii la Novacŭ; numai feciorulŭ bunicii lipsia. Era dusŭ în satŭ la lucru şi nu se întórse acasă până séra târḑiu. Când intrà la ai séi, Novacŭ începù a zîmbi şi le dete de scire că le aduce unŭ răvăşelŭ. Indată gâciră că trebue sĕ fiă o scrisóre dela Pavelŭ, şi în sfîrşitŭ mărturisì şi de nou venitulŭ, că aşa este. Scóse apoi hârtia din sînŭ şi i-o tinse bĕtrânei. Baba o pipăi, o cumpenì, o cercetà bine din tóte părţile, apoi o strînse la inimă şi-o dete Petronilei. Fata mai că sta sĕ o sărute, déră fiindu-i ruşine de ai sĕi, se uità puţinŭ la ea şi apoi o dete mamei sale. Vĕduva o tinse moşului, lângă care veniră şi Luca şi Mateiu, ca sĕ vaḑă şi ei cartea bădicului din cătane. La urma urmelorŭ scrisórea se întórse éră şĭ în mânile lui Novacŭ.

Petronila fù însărcinată cu cetitulŭ hârtiei. Ii tremurau mânile sĕrmanei fete ca varga şi fù silită sĕ tuşéscă de mai multe-orĭ până sĕ-şĭ vie în glasŭ. Spuse din capulŭ locului, că nicĭ nu scie cum

de ómenĭ, tóte aceste potŭ sĕ-i lipséscă unui omŭ şi totuşĭ póte fi unŭ mare învĕţatŭ.

Totŭ asemenea s'a pronunţatŭ şi Scott despre aceea, cât de puţină valóre are singura cultivare a minţii şi chiar şi talentulŭ de artistŭ faţă cu fidelitatea în micŭ.

Talentulŭ nu e nicĭdecum rarŭ, nicĭ chiar geniulŭ. Dér nicĭ unuia nicĭ celuilaltŭ nu ne putemŭ încrede, décă nu se întemeiéză şi nu se razimă pe fidela împlinire a datoriei, ca totŭ ce este mare în omŭ. Acésta încredere singură póte câştiga bunŭ renume unui omŭ; pe unulŭ, despre care scii, că-şĭ ţine cuvêntulŭ, că-şĭ împlinesce îndatoririle, te poţĭ răzima, şi de aceea este acésta cea mai bună recomandaţiă pentru tótă viéţa, mai bună chiar decâtŭ spiritŭ şi geniu. Căcĭ acésta nu numai că este cea mai înaltă înţelepciune, de cuprinde în sine şi óre-care prudinţă. Henry Taylor ḑice: bunătatea şi sciinţa corĕspundŭ adeseorĭ una alteia, şi décă se petrecŭ una pe alta, nu se întêmplă atâtŭ pentru aceea, că înţelepciunea face pe omŭ bunŭ, câtŭ mai multŭ pentru că bunătatea îlŭ face înţeleptŭ.

Prin puterea, ce-o are simpla împlinire a datoriei, mulţĭ bărbaţĭ au câştigatŭ adeseorĭ o influinţă, ce întrecea multŭ talentele lorŭ. Ei parŭ a lucra printr'o putere ascunsă, care face minunĭ numai şi numai prin aceea că este de faţă, precum ḑicea Burke despre unŭ bărbatŭ nobilŭ: Virtuţile sale au fostŭ mijlócele sale. Secretulŭ este, ca sĕ se sêmţă, câtŭ de nobile şi înalte suntŭ scopurile unorŭ bărbaţĭ ca aceştia; şi astfeliu însufleţescŭ şi pe alţii şi-i facŭ sĕ-i imiteze.

Deşi fidelitatea în împlinirea datoriei îşĭ câştigă mai încetŭ recunóscere, decâtŭ alte însuşirĭ mai strălucite; pentru durată nu póte sĕ rĕmână ascunsă nicĭ ea. Ea póte fi rĕu înţelésă, prin rĕutate póte fi luată într'altŭ chipŭ, inimiciţia şi nenorocirea o potŭ întuneca pe câtva timpŭ; în cele din urmă însĕ totuşĭ va afla stima şi încrederea ce-o merită.

Şi décă sciinţa n'ajunge, atuncĭ nicĭ simpla putere a voinţei nu e de ajunsŭ, acésta din contră va trebui sĕ fiă condusă printr'o mulţime de împrejurărĭ, carĭ suntŭ mai multŭ séu mai puţinŭ în puterea nóstră, mai multŭ însĕ prin noi înşine şi nu numai în afacerĭ importante, ci mereu şi neîncetatŭ. Căcĭ când e vorba de desvoltarea nóstră morală tóte suntŭ însemnate; şi fiă numai un firŭ de pĕrŭ, elŭ îşĭ aruncă umbra sa. Nimicŭ nu este mai fatalŭ decâtŭ a te conduce după cuvintele: odată ca nicĭodată; din contră ne admoniază Ovidiu cu dreptŭ: *principiis obsta.* Sĕ fimŭ tarĭ şi sĕ stămŭ tarĭ, căcĭ fiă-care lucrare, fiă-care gând, fiă-care simţŭ esercită o influinţă neevitabilă asupra întregei nóstre vieţĭ. Şi unde lipsesce fidelitatea în lucrurile micĭ, atenţiunea faţă cu lucrurile cele mai neînsemnate, acolo puterea spirituală, basa orĭ-cărei hărnicii, póte deveni o adevĕrată urgiă. Conscienţiositatea este care face pe bărbatŭ. Acésta o scia fórte bine şi Cromwell, când a cerutŭ dela parlamentŭ sĕ-i dea în locŭ de ómenĭ plătiţĭ cu soldă, rĕsboinicĭ adevĕraţĭ „bărbaţĭ carĭ sĕ-şĭ facă o consciinţă din faptele lorŭ.“

Şi mai puţinŭ decâtŭ simpla putere, fiă a cunoscinţii, fiă a voinţii ne póte sprijini în împlinirea datoriei nóstre puterea banului. Am arătatŭ deja mai susŭ că bogăţia de obiceiu produce viţii, pe când virtutea cresce mai bine în pămêntulŭ sărăciei séu al posesiunei fórte moderate.

Cea mai bună avere este şi rĕmâne caracterulŭ, care se întemeiază pe fidela împlinire a datoriei şi se întregesce şi se întăresce printr'ênsa. (Va urma.)

HIGIENA.

Nutrirea copiilorŭ începênd dela naşcere.

Precum alte popóre, aşa şi noi Românii, trebue sĕ scimŭ, că numai aşa vomŭ puté forma o naţiune puternică şi numĕrósă, decă vomŭ îngriji, ca persónele tinere încă în frageda lorŭ viéţă sĕ fiă bine îngrijite şi crescute după regulele higienice, ce le pretinde corpulŭ omenescŭ.

Dintre datorinţele cele numĕróse ale crescerei copiilorŭ, celŭ dintêi locŭ îlŭ ocupă n u t r i r e a.

In anulŭ celŭ dintêi după nascere nutremêntulŭ celŭ mai naturalŭ este laptele. Laptele póte sĕ fiă dela mamă, dela doică, orĭ şi dela vacĭ séu dela alte animale de casă.

Intre laptele mamei şi între celŭ de animale însĕ este mare deosebire. Laptele dela mamă e celŭ mai potrivitŭ nutremêntŭ pentru copilŭ. In elŭ se cuprindŭ tóte acele părţĭ chemice, din care se compune sângele, sucurile şi organele vitale ale corpului. Părţile nutritóre ale laptelui dela mame aşa suntŭ împărţite, încâtŭ ele uşorŭ potŭ fi mistuite chiar şi prin cele mai slabe organe ale copilului.

Laptele dela mame se compune din următórele părţĭ chemice:

Intr'o sută de părţĭ de lapte femeescŭ se cuprindŭ:

apă	89.0	părţĭ
zaharŭ	4.30	„
grăsime (untŭ) . . .	3.00	„
caseinŭ (albuşŭ) . . .	3.50	„
sărurĭ diferite	0.20	„
la olaltă	100.00	părţĭ.

Acéstă composiţiă a laptelui în decursulŭ alaptărei se schimbă, amĕsuratŭ recerinţelorŭ trupescĭ ale copilului. Dela 9 lunĭ încolo, părţile nutritóre scadŭ, pe când cele apătóse se sporescŭ, prin urmare de aci încolo nicĭ nu mai corĕspunde cu pretensiunile nutritóre ale băiatului.

Dintre părţile aci amintite, caseina, care este unŭ felŭ de albumină, prin mistuire contribue la sporirea sângelui, la formarea ţesĕturilorŭ şi la desvoltarea organelorŭ. Untulŭ şi zaharulŭ servescŭ pentru formarea căldurei şi a puterilorŭ de mişcare. Sărurile diferite întărescŭ ósele. Apa, sporindŭ fluidităţile corpului, ajutoră mistuirea.

Nutremêntulŭ celŭ mai bunŭ alŭ nou născuţilorŭ fără îndoélă este laptele dela mamă. Fiă-care mamă sănĕtósă are îndatorirea de a-şĭ alăpta însă-şĭ copilulŭ sĕu. Numai laptele mamei are puterea de a da copilului o desvoltare cum se cade. Numai acesta îlŭ póte scuti pe elŭ de numĕrósele bóle primejdióse, mai cu sémă de nemistuire şi de diareă, carĭ în anulŭ primŭ alŭ etăţii răpescŭ cele mai multe jertfe din grupa numĕrósă a copiilorŭ.

Nu-i permisŭ sĕ alapteze o mamă séu o doică, care e bolnavă, care sufere pentru pildă de hectică, de scrofulă, de lingóre, de stropşală şi de sifilis (frênţă.) Aceste bóle trecŭ la copii şi le periclitéză viéţa.

Când o mamă din diferite cause nu-şĭ póte alăpta ea însa-şĭ copilulŭ ei, nutrirea mai bine se va duce în deplinire prin doică. Numai acea femeă póte fi doică, care este deplinŭ sănĕtósă, ceea ce medicii o potŭ constata. Bunĕtatea laptelui dela o doică se póte cunósce de acolo, că copilului îi merge bine şi e sănĕtorŭ. Copilulŭ slabŭ, palidŭ şi rĕu hrănitŭ, dovedesce, că mama orĭ doica lui nu este sănĕtósă.

Intre timpulŭ de nascere alŭ doicei şi între etatea copilului, ce voimŭ a-lŭ alapta sĕ, nu fiă mai mare diferenţă 3—4 sĕptĕmânĭ. Laptele dela o doică, care a născutŭ mai de multŭ, conturbă mistuirea regulată a copilului mai tînĕrŭ, produce vĕrsăturĭ şi urdinărĭ. Pentru unŭ copilŭ în vêrstă însĕ corĕspunde o doică, care a născutŭ mai de curêndŭ.

Pe lângă sănetatea deplină dela o doică se mai recere sĕ fiă curată, cu buburuze de ţiţe bine formate, fără ranĕ şi fără crepăturĭ şi în fine sĕ aibă lapte de ajunsŭ pentru nutrirea recerută a copilului. Muierile, carĭ au petrecutŭ mai multe nascerĭ, fiindcă sciu tracta mai bine cu băeţii, suntŭ mai bune de doice, decâtŭ cele ce au născutŭ întâia-óră.

Indată după nascere, copilulŭ n'are trebuinţă de nutremêntŭ. La suptŭ se pune numai peste 5—6 óre după nascere, adecă după ce şi-a împlinitŭ primulŭ somnŭ, atâtŭ de folositorŭ pentru elŭ, şi dupăce mama lui s'a recreatŭ de oboséla nascerei. Décă copilulŭ se deştéptă mai curêndŭ, décă plânge, séu e neliniştitŭ, e semnŭ, că nu e bine înfăşatŭ, orĭ că cârpele îi suntŭ ude, séu murdare. Acestea trebuescŭ delăturate.

In acestŭ timpŭ de odihnă se facŭ greşelile cele mai marĭ din partea Româncelorŭ nóstre. Femeile nepricepute esplică neliniştea copilului ḑicêndŭ, că e flămândŭ şi îndată îlŭ îmbulzescŭ la ţiţă. Altele credŭ, că nou născutulŭ are trebuinţă de a se curăţi la stomachŭ şi pentru ca sĕ-lŭ liniştéscă, îi dau numai decâtŭ herbateurĭ orĭ sirupurĭ purgative. A da nou născuţilorŭ astfelŭ de medicamente este cea mai mare nebuniă. Din purgativele acestea ei capătă mătricĭ şi curêndŭ trecŭ din viéţă. Pentru curăţirea copilului, celŭ mai bunŭ mijlocŭ este laptele mamei-sale, care în ḑilele prime după nascere apare în for-

---

s'o deschidă şi că de bună sémă nu vorŭ pricepe nicĭ o bóbă din cele ce le va ceti ea. Când însĕ Novacŭ rupse pecetea şi când cădŭ unŭ bileţelŭ pecetluitŭ, pe care era scrisŭ negru pe albŭ: „aceste rêndurĭ sĕ le cetéscă numai şi numai Petronila!“ — i se făcŭ bietei întunerecŭ înaintea ochilorŭ, buchile şi rêndurile bâjbăiau unele printr'altele întocmai ca nisce furnicĭ şi numai greu cu greu îşĭ putŭ veni în fire. Totuşĭ la zorulŭ celorlalţĭ vîrî biletulŭ în sînŭ, îşĭ adună tóte puterile şi începŭ a împărtăşi cu glasŭ tremurătorŭ şirŭ de şirŭ cucernicilorŭ sĕi ascultători.

Pavelŭ scriea, câtŭ a suferitŭ, când l'au îmbrăcatŭ cătănesce şi nu l'au mai lăsatŭ sĕ se întórcă acasă, se închina la ai sĕi cu sănĕtate şi le mulţămea din adênculŭ inimei pentru buna crescere, ce i-o dăduseră.

Bunica cerŭ sĕ-i cetéscă fie-care partiă de câte două séu trei orĭ şi când Petronila înceta, se puneau cu toţii pe plânsŭ, aşa încâtŭ cetitorea era silită sĕ le dea vreme ca sĕ-şĭ potoléscă lacrimile. Ba vorbindŭ adevĕratŭ, fata însăşĭ avea lipsă din când în când de vr'o câteva clipite, ca sĕ-şĭ ştérgă ochişorii, ca sĕ-şĭ dobândéscă glasulŭ din nou.

Le vestea mai departe flăcăulŭ, că din mila lui Dumneḑeu se află sănĕtosŭ şi că neîncetatŭ se deprinde cu armele. Că împotriva duşmanilorŭ nu fusese încă, déră cumcă aşa a priceputŭ, că acolo la bătae atâtŭ amarŭ de ómenĭ îşĭ pierd viéţa de nu se póte spune, şi că elŭ aştéptă din ḑi în ḑi sĕ fiă trimisŭ în focŭ şi că nu scie ca pămêntulŭ ce se va alege de dênsulŭ.

Aice éră începŭ văietura obştéscă, care crescŭ din ce în ce mai tare, când Petronila urmă cu cititulŭ: „póte că nu voiu avé parte sĕ vĕ mai vĕḑŭ pe lumea asta, dreptŭ aceea ertaţi-mĕ, vĕ rogŭ, décă v'am greşitŭ cu ceva. Eu cată sĕ mĕ gătescŭ de ciasulŭ morţii“.

Ca încheiere îi îndemna Pavelŭ sĕ nu-şĭ amĕréscă inima pentru dênsulŭ, ci sĕ se róge numai lui Dumneḑeu, precum se rógă şi elŭ pentru ei. Le mai ḑicea, ca sĕ-i scrie şi ei câtŭ mai curândŭ şi câtŭ mai mai pe largŭ; tot-odată le spunea, cum trebue trimisă scrisórea. Le poftea la toţĭ norocŭ şi sănĕtate, numindu-i pe toţĭ cu numele şi nelăsândŭ afară nicĭ măcarŭ pe Luca şi pe Mateiu, şi le făgădui, că va rĕmânea în vecĭ alŭ lorŭ nepotŭ, fiu şi prietinŭ.

Tênĕrŭ şi bĕtrânŭ era fármecatŭ de scrisórea voinicului. Cu toţii voiră sĕ o mai audă încă odată şi acuma îi veni rêndulŭ lui Luca. Bĕtrâna-şĭ făcea cruce şi ţinea una, că ḑĕu, totŭ s'a schimbatŭ lumea, când cetesce elŭ scrisóre străină ca pe apă, unŭ băiatŭ eşitŭ din scutece abia de erĭ, alaltăerĭ. Acum pe Luca îlŭ lăuda ea cum îlŭ lăuda, déră de pricopséla nepotului sĕu nu se puté minuna în destulŭ.

„Ce scrisóre, Dómne, ce scrisóre!“ striga din rĕsputerĭ sĕraca babă „câtŭ sunt de bĕtrână şi lucru cinstitŭ ca ăsta n'am mai vĕḑutŭ. Mărgăritarŭ, nu altceva. Pare că e căzania din Vinerea patimilorŭ, încâtŭ şi petrele trebue sĕ verse lacrimĭ, — Ce scrisóre, ce scrisóre!“

Acum unii erau de părere, că Petrolina sĕ le citéscă şi hârtiuţa ce o ţinea ascunsă. Fata se roşi ca para focului deşi ea singură nu scia pentru ce, şi le rĕspunse, că pe biletŭ stă scrisŭ negru pe albŭ: „aceste rêndurĭ sĕ le cetéscă numai şi numai Petronila!“

Bunica fŭ cea d'intâi, care se lăsa după pĕrŭ; ea ḑise:

„Décă Pavelŭ vrea aşa, apoi n'avemŭ ce face. Citesce tu singură hărtiuţa ce ţĭ-a trimis-o, căcĭ cine scie ce-ţĭ va fi dândŭ de scire. Dómne feresce sĕ ne băgămŭ noi nasulŭ unde nu ne ferbe óla. De bună sémă îţĭ va fi scriindŭ ceva despre ale casei.“

In adevĕrŭ toţĭ credeau, că flăcăulŭ o ruga pe Petronila sĕ facă bine şi sĕ dea mână de ajutorŭ bĕtrânei şi lui Novacŭ; prin urmare îĭ dădură fetei bună pace şi o lăsară sĕ se ducă acasă, ca sĕ-şĭ citéscă scrisórea.

Ceilalţĭ ai Petronilei mai rĕmaseră o lécă, sĕ mai povestéscă despre Pavelŭ. Numai Luca şi Mateiu o însoţiră, dér fiindu-i somnŭ cum ajunseră acasă, băieţii se 'nchinară şi se puseră la odihnă.

V.

Nepoţica lui moşŭ Voina aprinse o aşchiă de bradŭ, pe care când o ţinea în mână, când o punea pe masă, sprijinindu-o de-o ulcică. In chipulŭ acesta îşĭ făcŭ lumină. Apoi se puse cu totŭ sufletulŭ ei pe cetanie. Cine ar fi privit-o în aceste clipite, uşorŭ ar fi pututŭ cunósce din alŭ ei obrazŭ, din guriţa şi din ochişorii ei, ce-i scrisese flăcăulŭ.

Vomŭ ceti şi noi scrisórea, lui Pavelŭ, nu este tocmai lungă şi chiar décă

mă de corastă şi astfelŭ avêndŭ grăsime în abundanţă, are efectŭ purgativŭ şi curăţă spurculŭ din maţele copilului.

Este adevĕratŭ, că în cele 24 de óre după nascere încă nu s'a pornitŭ lapte la mamă, dér pentru aceea copilulŭ trebue pusŭ regulatŭ la sînulŭ ei. Suptulŭ copilului, ca o anumită iritare, aduce în mişcare mai viuă circularea sângelui în ţiţe şi laptele se pornesce mai curêndŭ.

S. Stoica,
medicŭ.

ECONOMIA.

Gunoiulŭ.

III.

Grajdulŭ încă este de mare însemnătate pentru producerea unui gunoiu bunŭ, décă grajdulŭ e poditŭ bine cu scândurĭ şi are canalŭ (scocŭ) pentru scurgerea udului, séu décă e bătucitŭ cu pămêntŭ cleiosŭ, prin care sĕ nu pótă străbate udulŭ; décă păreţii şi ferestrile încă suntŭ bine îngrijite, ca sĕ nu se producă curente de aerŭ prin grajdŭ: atuncĭ gunoiulŭ produsŭ într'unŭ astfelŭ de grajdŭ este celŭ mai preţiosŭ.

Grămada de gunoiu trebue aşeḑată în apropierea grajdului; ea se face în formă rotundă, lungăréţă, séu pătrată. Inainte de a se aşeḑa gunoiulŭ, se face o grópă, afundă dela o jumĕtate de metru până la unŭ metru; fundulŭ acestei gropĭ se pardosesce cu pétră, séu sĕ bătucesce pămêntŭ cleiosŭ în ea. Lângă grópa de gunoiu de către uşa grajdului, se sapă şi pardosesce altă grópă mai afundă în care se pótă scurge udulŭ din grajdŭ şi mustulŭ gunoiului. Din acea grópă apoi se aruncă în timpŭ de secetă în fiă-care ḑi mustŭ din acela pe grămadă, ca sĕ nu se putreḑéscă prea curêndŭ. Totdéuna când se aruncă gunoiu próspĕtŭ din grajdŭ pe grămadă, acésta trebue bătucită şi ţinută în necurmată jilăvélă.

Grămada de gunoiu trebue făcută la unŭ locŭ mai scutitŭ de vênturĭ şi de sóre, ca sĕ nu evaporeze materiile nutritóre din ea, şi e recomandabilŭ să fiă plantatŭ în apropierea ei câte unŭ frăgarŭ (dudŭ), séu altŭ pomŭ roditorŭ, care pe timpŭ de secetă sĕ-i ţină de umbră şi rĕcóre.

Suntŭ încă mulţĭ între economii noştri de vite, carĭ nu-şĭ facŭ grămeḑĭ regulate de gunoiu; suntŭ mulţĭ, carĭ lasă gunoiulŭ de se muceḑesce în grămadă, éră mustulŭ sĕ scurge pe uliţă: aceia se asémănă nebunului din poveste, care aruncându-şĭ punga cu banii într'unŭ rîu, strigă în gura mare, că elŭ móre de fóme.

Gunoiulŭ orĭ că se transpórtă pe agrii în stare próspĕtă, adecă cum se scóte din grajdŭ, orĭ că sĕ transpórtă după-ce s'a putreḑitŭ în grămadă. Gunoiulŭ próspĕtŭ are unŭ efectŭ îndoitŭ asupra sĕmênăturiloru; elŭ îngraşă agrulŭ şi prin putreḑirea lui încălḑesce şi topesce unele minerale trebuincióse la desvoltarea sĕmênăturilorŭ. Gunoiulŭ próspĕtŭ nu e recomandabilŭ la sĕmênăturile de grâu, căcĭ conţine nisce ciupercuţe de bureţĭ, carĭ atacândŭ grăunţele séu bobulŭ de grâu, îlŭ facŭ de produce tăciune.

Gunoiulŭ putreḑitŭ îngraşă pămêntulŭ mai tare, decâtŭ celŭ próspĕtŭ; elŭ însĕ are unŭ efectŭ maĭ trecătorŭ, deórece în alŭ doilea anŭ de recoltă, abia se maĭ potŭ simţi urmele lui.

Atâtŭ gunoiulŭ próspĕtŭ, câtŭ şi celŭ putreḑitŭ, după-ce se transpórtă pe agrii, se întinde numai decâtŭ, éră agrulŭ se ară îndată, ca gunoiulŭ sĕ ajungă umedŭ în pămêntŭ, pe care sĕ-lŭ pótă încălḑi şi nutri. Décă agrulŭ nu sĕ póte ara îndată, gunoiulŭ se face grămeḑĭ pe agru, în mărime de câte unŭ carŭ una, şi aceste grămeḑĭ se acoperŭ cu pămêntŭ, ca sĕ nu evaporeze amoniaculŭ din ele.

Unii din agricultorii noştri facŭ din câte unŭ carŭ de gunoiu, dusŭ pe agru, câte 8—10 grămeḑióre, pe care apoi le lasă uitate în arşiţa sórelui, espuse vênturilorŭ şi ploilorŭ, până ce se scurgŭ tóte materiile nutritóre din gunoiu; prin o asemenea procedură scopulŭ gunoirei nu se póte ajunge nicĭ măcarŭ pe jumĕtate. De aceea şi auḑimŭ adeseorĭ ḑicêndu-se: „am dusŭ atâtea şi atâtea carĕ de gunoiu şi totuşĭ am avutŭ unŭ culesŭ séu secerişŭ slabŭ!“

Cu câtŭ unŭ agru este mai sterilŭ, cu atâtŭ 'i se dă mai multŭ şi mai desŭ gunoiu, şi cu câtŭ acela este mai roditorŭ, cu atâtŭ 'i se dă mai puţinŭ şi mai rarŭ.

Cantitatea de gunoiu, ce trebue pusă pe unŭ agru sterilŭ de unŭ hectarŭ, se calculéză de regulă la 60 până la 80 de carĕ.

Gunoiulŭ se transportă pe agrii de comunŭ înainte de efeptuirea sĕmênăturilorŭ; elŭ se mai póte transporta însĕ şi după sĕvêrşirea acelora.

Pe la noi s'au dedatŭ agricultorii a întrebuinţa la gunoirea pămêntului numai gunoiulŭ vitelorŭ, în alte ţĕrĭ, unde agricultura stă pe o tréptă maí înaltă, se mai întrebuinţéză încă şi materiile fecalĭ, găinaţulŭ etc., éră mai anii trecuţĭ s'a inventatŭ în Francia unŭ gunoiu mineralŭ, numitŭ gisimentŭ, prin gunoirea căruia se ajungŭ aprópe totŭ acele resultate, ca şi prin gunoirea cu gunoiulŭ vitelorŭ.

Gunóiele mineralice, cum e: cenuşa, sarea, varulŭ, ghipsulŭ etc. se transpórtă pe agrii de comunŭ după efectuirea sĕmênatului. Cenuşa este celŭ mai preţiosŭ gunoiu mineralicŭ, deórece ea conţine materiile, ce plantele le-au absorbitŭ din pămêntŭ în decursulŭ vegetaţiunei lorŭ. Şi aci se adeveresce principiulŭ că „în natură nimicŭ nu se perde, nimicŭ nu se creéză, ci totulŭ este numai o transformare şi deplasare continuă a materiei şi a forţei.“ La acestŭ principiu ar trebui sĕ reflecteze mai adese-orĭ şi agricultorii noştri.

Agricola.

MULTE ŞI DE TOATE.

Regulĭ de bunăcuviinţă în seculul alŭ 17-lea.

La anulŭ 1640, când archiducele Wilhelm Leopold a învitatŭ la masa sa mai mulţĭ oficerĭ staţionaţĭ în castrele militare din Viena, mareşalulŭ curţii s'a vĕḑutŭ silitŭ a esplica următórele regulĭ de bunăcuviinţă, din carĭ se póte vedé, câtŭ de înapoiată în cultură era lumea pe atuncĭ:

„Maiestatea Sa cesaro-regéscă s'a înduratŭ a se decide, ca sĕ învite la masa sa pe mai mulţĭ dintre oficerĭ; deşi la diferite ocasiunĭ în timpulŭ câtŭ aţĭ petrecutŭ aicĭ, am avutŭ adese-orĭ ocasiunea de a mĕ convinge, că cea mai mare parte dintre oficerĭ atâtŭ aicĭ, câtŭ şi între sine se pórtă în modŭ cultŭ, bărbătesce, cavaleresce şi urbanŭ, totuşĭ avêndŭ în vedere pe acei domnişorĭ neciopliţi, a cărorŭ purtare lasă destulŭ de doritŭ, aflu de lipsă a recomanda tuturora spre luare aminte următórele regulĭ de masă („mensur regulaire“), precum urméză:

1) Pentru cinstea Maiestăţii Sale, fiă-care trebue sĕ se înfăţoşeze cu armele şi cu curelele curăţite, în rocŭ şi cu cisme curate şi în stare de trezviă.

2) La masă nu trebue sĕ te legenĭ cu scaunulŭ şi piciórele nu trebue sĕ ţi-le întinḑĭ pe sub masă.

3) Nu trebue sĕ béi după fiă-care bucătură, căcĭ prin acésta omulŭ se satură curêndŭ; după fiă-care mâncare trebue sĕ béi paharulŭ numai pe jumĕtate şi înainte de a bea, omulŭ trebue sĕ-şĭ stérgă gura şi mustaţele.

4) Nu trebue sĕ te întinḑĭ cu mâna în tăierŭ, nicĭ sĕ aruncĭ ósele îndĕrĕtŭ lângă scaunŭ, orĭ sub masă.

5) Omulŭ nu trebue sĕ-şĭ lingă degetele, sĕ scuipe în tăierŭ, séu sĕ-şĭ sufle nasulŭ în pânḑătură, orĭ sĕ şi-lŭ ştérgă cu ea.

6) După ce isprăvescĭ cu mâncarea, nu trebue sĕ béi ca unŭ dobitocŭ, aşa ca omulŭ sĕ cadă de pe scaunŭ, séu sĕ nu fiă în stare a se scula dela masă şi a se depărta de-a dreptulŭ.

*

Duelurile în Italia

Mania duelurilorŭ face progrese înspăimêntătóre în Italia. Dovadă faptulŭ următorŭ: La deschiderea sesiunei, ministerulŭ justiţiei va fi silitŭ sĕ céră camerei autorisarea de a urmări 17 deputaţĭ acusaţĭ d'a se fi bătutŭ în duelŭ. Printre ei este şi generalulŭ Gandolfi.

Tragerĭ la sorţĭ.

Losurĭ de statŭ dela 1860, 2 Nov.

ser. 125 180 421 487 559 675 734 769
1104 1210 1245 1324 1525 1613 2082
2484 2550 2595 2727 2884 2914 2981
3085 3143 3187 3356 3509 3733 3854
4025 4146 4190 4487 4588 4698 4724
5176 5273 5327 5344 5590 5727 5739
5885 6078 6114 6366 6436 6563 6811
6917 7186 7337 7490 7514 7551 7572
7598 7869 7884 8025 8069 8135 8144
8516 8541 8549 8553 8612 8676 8817
8842 8886 8900 8960 8984 9163 9236
9343 9395 9440 9460 9558 9787 9889
10175 10216 10391 10469 10506 10611
10791 10897 11059 12521 12800 12966
13066 13075 13623 13861 13869 13962
14220 14351 14408 14474 14981 15172
15355 15418 15518 15569 15662 15673
15953 16048 16205 16371 16558 16745
16768 16822 16843 16876 16917 17063
17300 17395 17640 17650 17780 17972
18053 18073 18285 18404 18421 18473
18484 18595 18781 18884 18899 19078
19103 19126 19442 19645 19765 19833

---

cuprinsulŭ ei nu ar fi de totŭ nou, de bună sémă chipulŭ, în care este alcătuită, nu trebue trecutŭ cu vederea.

Étă-o, din cuvêntŭ în cuvêntŭ:

„Dragă Petronilo!

De multe orĭ aveamŭ de gândŭ sĕ-ţĭ spunŭ o vorbă; dér ciorile!, pare că era unŭ făcutŭ de nu puteamŭ sĕ-mĭ deschidŭ gura nicĭ într'unŭ chipŭ. Nu sciu sfiéla sĕ fi fostŭ séu vr'o altă istoriă, destulŭ că rĕmĕseiu cu vorba nespusă şi aşa mĕ apuca clipita, în care fuiu luatŭ la cătane.

Acum mĕ pregătescŭ de plecatŭ la rĕsboiu, unde, vei fi sciindŭ şi tu, că este şi mórte şi viéţă, şi n'aşĭ vrea — ferit-a Dumneḑeu! — sĕ mĕ prăpădescŭ fără sĕ-ţĭ împărtĕşescŭ ce aveamŭ, ce amŭ şi ce voiu avé la sufletulŭ meu câte ḑile voiu mai trăi.

Petronilo!... Te... iubescŭ cu o iubire, pe care n'am mai simţit-o faţă cu nimenea pe lume. Pe bunica, pe taica, pe maică-ta, pe moşŭ Voina şi pe fraţii tĕi îi iubescŭ, déră cu totulŭ într'altŭ felŭ. Pe tine te amŭ neîncetatŭ la inima mea; ḑiua, nóptea mĕ gândescŭ la tine şi nu sciu cum mi-se pare, că n'ar fi pe lumea lui Dumneḑeu mai mare fericire, decâtŭ când amŭ fi pururea împreună. Şi, ḑĕu, de-aşĭ sci, că tu nu-ţĭ aducĭ totŭ asemenea aminte de mine, m'aşĭ prăpădi şi nu altceva. Dreptŭ aceea iubita sufletului meu, fiă-ţĭ milă de tinereţele mele şi păstréză-mĭ dragostea până mĕ voiu întórce acasă.

Nu uita sĕ-mĭ scrii vr'o câteva rêndurĭ, în care sĕ-mĭ areţĭ ce hotărîre ai luatŭ, ca sĕ sciu ce viitorŭ sĕ-mĭ alegŭ. De-mĭ vei trimite veste, care sĕ-mĭ încăldéscă inima, sĕ scii, că-mĭ voiu pune nădejdea'n Dumneḑeu, îmĭ voiu oţeli puterile şi voiu îndura cu răbdare tóte nĕcazurile, ce ar puté sĕ cadă pe capulŭ meu. Crede-mĕ — îţĭ jurŭ pe totŭ ce amŭ eu mai scumpŭ pe lume, pe sufletulŭ meu, pe partea mea din raiu, — că nu-mĭ voiu schimba nicĭodinióră simţirile şi nu te voiu înşela nicĭ într'unŭ chipŭ. De cumva voiu avé norocŭ sĕ scapŭ téfĕrŭ din bătae, sĕ scii, că cum voiu sosi acasă, te voiu cere negreşitŭ de la ai tĕi şi astfelŭ de vei voi tu, ne vomŭ uni pentru totdéuna. De cumva însĕ a fi sĕ peiu prin locurile străine.... sĕ nu grăescŭ într'unŭ ciasŭ rĕu..., sĕ scii, că nu voiu muri supĕratŭ, de óre ce credu, că totuşĭ va mai fi unŭ locŭ, în care vomŭ puté petrece împreună.

Incă odată, iubesce mĕ, dragă Petronilo, îngerulŭ meu, sufleţelulŭ meu, precum te iubescŭ şi eu pe tine.

Alŭ tĕu până la mórte şi după mórte.

Pavelŭ“.

„Nu-ţĭ uita de sĕrmana bunică şi de taica!, Te voiu despăgubi la întórcere cu prisosinţă pentru tóte ostenelele, şi de bună sémă ceea ce nu voiu puté face eu, va împlini celŭ de susŭ cu prea puternica sa mână. Năframa ce mi-ai dăruit-o la Pascĭ o portŭ cu mine şi o păstrezŭ ca pe ochii din capŭ. Bagă de sémă, te rogŭ, sĕ nu-mĭ facă hainele molii. Mĕ închinŭ la toţĭ cu multă sănătate,... éră câtŭ te privesce, értă mĕ, décă-ţĭ trimitŭ cea dintâi sărutare. Numai prin scrisóre, nu altcum“.

Isprăvindŭ cu cetitulŭ, Petronila apropia hârtia de buze şi o săruta cu o căldură nemai obicĭnuită până atuncĭ. Ar fi în stare sĕ o mănânce. O stringea acum la pieptŭ, acum la inimă cu atâta putere încâtŭ mĕ mirŭ, cum nu şĭ-a ruptŭ vre-o côstă în foculŭ ei celŭ grozavŭ. Aşchia era pe sfârşite şi acum flacăra mai mai că atingea de masă, dér de unde se se misce fata nóstră; din partea ei putea sĕ ardă casa cu totulŭ. Ce voia sĕ mai scie ea din lumea din afară, când simţea în lăuntrulŭ sĕu cea mai fericită lume, cea mai bogată de farmece şi de minunĭ! Din nou începù sĕ citéscă înveselitórea scrisóre, fiă care cuvêntŭ îlŭ înghiţea cu o sete nespusă şi-lŭ rostea şi din graiu, întocmai ca într'unŭ dulce visŭ de diminéţă; cu unŭ cuvêntŭ se simţea într'o stare mai ciudată decâtŭ orĭ şi când în viéţa ei.

Numai când auḑì că ai sĕi se întorcŭ acasă, asvêrli în cuptorŭ aschia, care lăsase urme pe masă; ascunse biletulŭ în sînŭ şi se puse în ghenunchĭ, ca sĕ-şĭ facă rugăciunea din 'nainte de culcare.

Nu e greu de gâcitŭ, că numele şi chipulŭ lui Pavelŭ se amesteca printre „tatălŭ nostru“, şi „sfinte dumneḑeule“ şi „acum slobozesce“, de nu se mai înţelegea nimicŭ din tótă închinăciunea. Mereu începea fiecarea rugăciune dela începutŭ şi numai cu greu cu greu o scóse însfêrşitŭ la căpĕtâiu. Cu totulŭ altfelŭ merse când rosti vre-o câteva cuvinte pentru Pavelŭ. Cu atâta focŭ, cu atâta frumseţă şi cureţeniă de inimă fù însoţită acéstă rugăciune, încâtŭ de bună sémă a trebuitŭ sĕ pĕtrundă până susŭ, deasupra norilorŭ. In aceste clipite i-ar fi plăcŭtŭ sĕ-i spue iubitulŭ sĕu şi din gură aceea ce-i scrisese pe hârtiă din parte-i se simţea în stare sĕ rĕspundă flăcăului fără picŭ de sfiélă.

Ce n'ar fi datŭ, sĕrmana, sĕ fiă lângă elŭ şi sĕ-i liniştéscă sufletulŭ atuncĭ îndată! Dér deocamdată acésta era peste putinţă şi trebuea sĕ se mărginéscă numai la scrisŭ. Insĕ cu pusulŭ pe hârtiă nu avea sĕ mérgă totŭ aşa de lesne ca şi cu graiulŭ viu. Trebuea sĕ se gândéscă mai întâi şi mai întâi câtŭ maĭ bine, apoi sĕ încépă cu scrisulŭ. Se munci ea cu gândulŭ tótă nopticica, cu tóte acestea o apucà diminéţa fără sĕ se fi hotărîtŭ la vre-unŭ felŭ.

(Va urma). I. Urban Jarnik.

19872 19881 18891 19931. Tragerea următóre la 1 Febr. 1892.

Crucea r. ung. 31 Oct. Ser. 135/64 145/77 336/26 390/78 416/75 456/92 548/91 680/22 840/98 956/65 1077/47 1172/35 1332/12 1361/50 1488/65 1547/64 1673/57 1694/45 2149/60 2154/ 4 2356/70 2668/52 2775/91 2945/87 3102/20 3223/44 3645/27 3703/44 3816/26 3904/66 4331/60 4338/45 4395/37 4572/61 4593/12 4852/87 4923/32 5046/70 5313/59 5707/46 5728/53 5861/96 5916/59 5917/71 5984/92 6056/65 6176/76 6403/96 6690/85 6733/79 6744/81 6767/99 6913/10 7054/85 7065/39 7119/43 7222/18 7589/15 7601/98 7616/67 7717/77 7975/73

In amortisare ser. 122 215 308 454 918 1222 1341 1607 1629 1671 1736 1838 2516 2980 3266 3577 3967 4271 4563 4619 4778 4900 5095 5467 6133 6247 6904 7149 7848

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Octomvre. are 31 dile. Brumărelŭ.

1891 Dilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele răsare	Sórele apune
Dum.	27 Mart. Nestorŭ	8 Claudius	6. 56	4. 31
Lunĭ,	28 Mart. Terentie	9 Theodor	6. 57	4. 29
Marţĭ,	29 Mart. Anastasi	10 Landorf	6. 59	4. 28
Mercurĭ,	30 Par Zenovie.	11 Martin	7. 01	4. 27
Joi,	31 Apost. Stachie	12 Ionas	7. 02	4. 26
Vinerĭ,	1 Noem. SS. Cos. şi Dam.	13 Stanislau	7. 04	4. 25
Sâmb.	2 Mart. Acindin	14 Levin	7. 05	4. 24

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 3 Nov.. n. 1891

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenescŭ	80	11.15	11.35
Grâu dela Tisa	80	11.15	11.35
Grâu de Pesta	80	11.10	11.30
Grâu de Alba-regala	80	11.15	11.35
Grâu de Bácska	80	11.15	11.35
Grâu ung. de nordŭ	80	—.—	—.—

Sĕminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Preţulu per 100 chilgr. dela	până
Sĕcară		70—72	10.10	10.25
Orzŭ	nutreţŭ	60—62	6.25	6·60
Orzŭ	de vinars	62.—	6.80	7.30
Orzŭ	de bere	64.—	7.50	8.90
Ovĕsŭ		39.41	6.25	6.50
Cucuruzŭ	bănăţ.	75	6.50	6.55
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	6.44	6.55
Cucuruzŭ	"	—	.—	.—
Hirişcă	"	—	5.65	5.90

Preţulŭ pe 100 chilograme.

Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	44.—	48.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
"	roşiă	52.—	55.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	37·50	38.—
Oleu de in		6·75	7.—
Uns. de porc	dela Pesta	55·50	57.50
"	dela ţéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	48.—	47.—
"	afumată	54.—	56.—
Sĕu		37.	38.—
Prune	din Bosnia în buţĭ		
"	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou	17.75	18.25
"	bănăţenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	ungurescĭ		
"	sêrbescĭ		
Miere	brută	29.—	30.—
"	galbină strecurată	32.—	33 —
Ceară	de Rosenau	138.	140.
Spirtŭ	brutŭ	20.75	21.25
"	Drojdiuţe de spirt	21.75	22.25

Tergulŭ de rîmători din Steinbruch. La 1 Nov. n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 131,260 capete, la 2 Nov. au întratŭ capete şi au eşitŭ 2632 rĕmânêndŭ la 3 Nov. unŭ numĕrŭ de 128698 capete. — Se notéză: marfa *ungurésců* veche, grea dela până la cr. marfă *ungurésců* tineră grea dela — cr. până la 46— cr., *de mijlocŭ* dela 46 cr. până la 47— cr — *uşóră* dela 45— cr. până la 46— cr. — *Marfă ţerănéscă* grea dela 43 până la 44 cr. — *de mijlocŭ* dela 43 cr. până la 44 cr. *uşóră* dela 43 — cr. până la 45 cr. — *Marfă de România* de *Bákony* grea dela — cr. până la — cr. transitto mijlociă grea dela — cr. până la — cr' nsĕ transito uşóră dela — cr. până la — cr. transito dto ţepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sêrbéscă* grea dela 44—45 cr. transito, mijlociă grea dela 43—44 cr. transito uşóră dela 42—44 cr. Porcĭ îngrăşaţĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriţĭ la gară cu $4^1/_2$.

Bursa din Bucurescĭ din 3 Novembre.

Valorĭ	%	cumpe
Rentă română perpetuă 1875	5%	99.$^1/_2$
Renta română amortisabilă . .	5%	97.$^1/_4$
dtto	4%	83.$^1/_4$
Renta rom. (rurale convertite)	6%	102.$^1/_4$
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	4%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866 .	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraş. Bucurescĭ .	5%	—.—
idem idem din 1884	5%	93.$^1/_2$
idem idem din 1890	5%	95.—
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	—.—
idem idem	5%	99.$^1/_4$
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	103.—
idem idem	6%	102·—
idem idem	5%	93.$^3/_4$
Credit Fonc. Urban din Iaşĭ. .	5%	84.$^1/_2$
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr V. N.	275.—
Banca Naţion. ult. div. 83.—	500	1495
Dacia-România ult. div. 30 lei	200	371 $^1/_2$
Naţionala de asig. ult. div. 32 lei	200	375.—
Banca Rom. ult. div. fr. 15.— .	500	—.—
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 5 l.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 15 l. aur	200	—.—
Societ. de Constr. ult. div. . .	—	—.—
Societ. de Hârtie ult. div. . .	—	—.—
Agio în Bursă	—	—.—
Rubla de hârtie	—	
Banca Naţion. a României .	—	
Scompt.	5%	
Avansurĭ pe efecte	6%	
vansurĭ pe Lingourĭ	6%	

Cursulŭ losurilorŭ private din 3 Nov.

	cump.	vinde
Basilica	6.35	6.8
Creditŭ	184.75	185.75
Clary 40 fl. m. c.	52.75	53.75
Navig. pe Dunăre	120.—	123.—
Insbruck	23.25	24.25
Krakau	22.	22.50
Laibach	22.—	23·—
Buda	53.50	54.50
Palffy	52.50	53.50
Crucea roşie austr.	16.75	17.20
dto ung.	11.—	11.35
dto ital.	12.—	12.70
Rudolf	19.50	20.55
Salm	59.—	60.—
Salzburg	24.—	25.—
St. Genois	61.—	63.—
Stanislau	27.50	29.50
Trieitine $4^1/_2$% 100 m. c.	130.—	133.—
dto 4% 50	59.—	61.—
Waldstein	36.—	37.—
Windischgrätz	48 —	49.—
Sêrbescĭ 3%	37.75	38.25
dto de 10 francĭ	—.—	—.—
Banca h. ung. 4%	113.50	114.—

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 5 Noemvre st. n. 1891.

Bancnote românescĭ Cump. 9.29 Vênd. 9.32
Argintŭ românescŭ - " 9 22 " 9.27
Napoleon-d'orĭ - - " 9.30 " 9.34
Lire turcescĭ - - " 10.50 " 10.55
Imperialĭ - - - - " 9.50 " 9 55
Galbinĭ - - - - - " 5.40 " 5.45
Scris. fonc. „Albina" 6% —.— " —.—
" " " 5% " —.— " —.—
Ruble rusescĭ - - - " 121.— " 122.—
Mărcĭ germane - - " 57.40 " 57.75
Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Cursulŭ la bursa din Viena

din 3 Noemvre a. c. 1891

Renta de aurŭ 4% 103.35
Renta de hârtiă 5% 100 95
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ 115.90
dto argintŭ . . . . . . 98.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [1-ma emisiune] . . 111.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [2-a emisunei] . . —.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) . . —.—
Bonurĭ rurale ungare 90.40
Bonurĭ croato-slavone 104.50
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ . . . . —.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ 141.10
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului . . 129.70
Galbenĭ împĕrătescĭ- 5.59
Napoleon-d'orĭ 9.36
Mărcĭ 100 împ. germane . . . . . 57.82$^1/_2$
Londra 10 Livres sterlinge 117.73

Proprietarŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ interimalŭ:
Gregoriu Maiorŭ.

CONCURSŬ.

La Comitetulŭ subscrisŭ suntŭ vacante trei ajutóre dela societatea „Transilvania", menite pentru ucenicĭ meseriaşĭ românĭ, carĭ învéţă aicĭ în Braşovŭ.

Reflectanţii au sĕ aştérnă Comitetului subscrisŭ până la 5 Dec. n. a. c. următórele documente: atestatŭ de botezŭ, atestatŭ de sĕrăcie, stestatŭ de şcólă şi contractulŭ încheiatŭ cu măestru.

Comitetulŭ Assciaţiunei pentru sprijinirea învĕţ. şi sod. rom. în Braşovŭ.

N. P. Petrescu, preş. **Ars. Vlaicu,** secretarŭ.

(Cu cea mai deplină încredere) se póte întrebuinţa unŭ medicamentŭ de casă în contra bólelorŭ de stomachŭ, când sute de scrisorĭ de mulţămire dovedescŭ efectulŭ escelentŭ. — „Balsamulŭ de viéţă (Lebensbalsam) alŭ lui Dr. Rosa" din farmacia lui B. Fragner în Praga se bucură de aceste dovedĭ fórte numĕróse, căcĭ scrierile de mulţămită se înmulţescŭ pe fiă-care di. Balsamulŭ de viéţă alŭ lui Dr. Rosa celŭ adevĕratŭ este de căpĕtatŭ aprópe în tóte farmaciele din Austro-Ungaria.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.